

1480

התקשרות

139546 / Melamed Yossi, JEM

זאת תנוכה תשמ"א

**"גם אם מסתכלים עליו בעין עקומה, אל לו להתרשם אלא
להתעסק במסירת נפש במילוי השליחות שהטיל עליו
הקדוש ברוך הוא" התוועדות עם הרבי // עמוד 3**

סיפורה של מנורת
הזהב ב-770
תמונה מספרת //
עמוד 18

ברוחניות, כל אחד יכול
להיות עשיר
מכתב מבואר //
עמוד 11

השבוע פתחנו את הגיליון בקטע משיחה של הרבי על חנוכה. במרכז

השיחה עומדת ההשוואה בין נרות חנוכה לנרות המנורה בבית המקדש. הרבי מצביע על ההבדלים הרבים בין שתי ההדלקות, ומסביר שכולם נובעים מנקודה אחת: כשהמצב הרוחני קשה, יוצאים החוצה ונלחמים. וכמוכן, הכוונה היא במיוחד לתקופתנו - שבה חובה על כל אחד לצאת ולהאיר את המרחב שבחוץ, להביא את אור התורה והיהדות לכל מקום.

במדור המכתבים הבאנו מכתב מעניין שבו הרבי מסביר את הרעיון החינוכי של מנהג נתינת דמי חנוכה לילדים. הרבי מדבר על הצורה שבה צריך להסביר לילדים מהו כסף ומה אפשר להשיג בו, והמשמעות החינוכית של הדברים: שכל אחד יכול להיות עשיר, אם רק ינצל את הכוחות שנתנו לו מלמעלה.

במדור תמונה מספרת הבאנו בקצרה את הסיפור על מנורת החנוכה המפורסמת ב-770, המנורה שעוצבה בדגם מנורת המקדש.

נסיים ב"ברכת חנוכה מאיר ומזהיר", כלשונו של הרבי.

03 כאשר המצב טוב, אין צורך במלחמה. אבל כשהמצב הרוחני קשה, דרושה מסירת נפש. צריך לצאת לרחוב ולהאיר את החושך • **התועדות עם הרבי**

04 אחי יוסף נקלעים למצב ביש. שליט מצרים מאשים אותם בריגול. ברגעים הקשים הם מבינים כי הצרה הזו נחתה עליהם בגלל המעשה הנורא שלהם יותר מעשרים שנה קודם לכן: מכירת אחיהם יוסף. באותה שעה ראובן רואה לנכון ללמד אותם, וגם אותנו, איך עושים תשובה באמצע החיים • **שיעור בלקוטי שיחות**

11 מה העניין במנהג לתת לילדים דמי חנוכה? הכסף הוא אמצעי חינוכי להמחשה של אחת התובנות החשובות ביותר שהורים צריכים להנחיל לילדיהם: הכסף הוא אמצעי להשיג כל דבר, ומשמעות העניין בתחום החינוכי היא להראות לילדים שהם יכולים להיות עשירים – שאם רק ינצלו את הכוחות שהקדוש ברוך הוא העניק להם, הם יגיעו להישגים עצומים • **מכתב מבואר**

12 מה הבעל צריך לעשות כדי להשתתף בהכנת הנרות של שבת, ומי ידליק את נרות השבת כשהאישה לא בבית • **הלכה עם טעם**

15 האם אפשר לשלוח ילד מתחת לגיל המצוות לטבול כלים חדשים? • **שו"ת אנ"ש**

18 מנורת זהב טהור – סיפורה של החנוכייה הגדולה ב-770 שעוצבה כדגם של המנורה בבית המקדש • **תמונה מספרת**

לוח השבוע – 16 • עת לדעת – 14 • שניים מקרא ואחד תרגום – 20 • זמנים ושיעורי השבוע – 19

צעירי אגודת חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 1480-0793 • 6084000

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
צוקללה נבג"מ ז"ע

להיות "שגריר" של הקדוש ברוך הוא

(משיחת כ"א כסלו תשי"ג)

להוסיף בכל יום עוד, כיון שכל העניינים מתנהלים כרגיל. כמו כן אין צורך להקדיש השתדלות להאיר את הרחוב, כיון שהרחוב, העולם, אינו חשוך.

מה שאין כן בזמן שהמצב קשה, בזמן של מלחמות, ולא רק מלחמות עם יוונים אלא גם עם יהודים מתיוונים (שהרי בתקופה ההיא היו יהודים כאלה שלא דגלו בבית המקדש, לא דגלו בעצמאות, אלא רצו להתבולל בקרב היוונים) - במצב קשה כזה נתן הקדוש ברוך הוא את המצווה של נרות חנוכה.

בזמן כזה דרושה מסירת נפש. ובזמן כזה לא די בכך שהאדם יאיר בתוך ביתו בלבד, כי כיוון שברחוב שורר חושך, וחשכת הרחוב יכולה לחדור גם לתוך הבית, יש צורך להקדיש השתדלות להאיר את הרחוב. ולכן מדליקים נרות חנוכה כששורר חושך. ולא די בכך שהאדם ידליק נרות על שולחן האכילה או על שולחן הכתיבה, ויפתח את הדלת כדי שהאור יתפשט גם לרחוב, אלא צריך הוא להדליק את הנרות אצל הפתח, כלומר, שצריכים להקדיש **השתדלות** להאיר את הרחוב. כמו כן לא מספיק מספר הנרות של לילות הקודמים... אלא צריכים לילך בעילוי אחר עילוי.

וזהו מה שתובעים אצל כל אחד ואחד מישראל, שידע שהוא "שגריר" של הקדוש ברוך הוא לפעול אור וחום בגשמיות שבחלקו בעולם, להאיר את עצמו וגם את סביבתו.

בזמן שהחושך גדול - אין להתפעל מהחושך השורר ברחוב, אלא אדרבה, יש לילך מתוך מסירת-נפש להאיר את הרחוב, ולהוסיף בכל יום יותר ויותר אור.

ואופן הפעולה בזה הוא שאין להסתפק במידת האור שהאירו אתמול, אלא יש להוסיף בכל יום תוספת אור... ואין להסתפק בכך שמאירים את הבית ו**ממילא** יהיה מואר ברחוב אלא יש להקדיש **השתדלות** להאיר את הרחוב. והגישה לפעולה זו צריכה להיות מתוך מסירת-נפש... גם אם מסתכלים עליו "בעין עקומה" אין לו להתפעל מזה, כי אם להתעסק במסירת נפש במילוי השליחות שהטיל עליו הקדוש ברוך הוא.

הנרות שמדליקים בחנוכה באים מהנרות שהיו מדליקים בבית המקדש: בבית המקדש היו מדליקים נרות בכל לילה. אבל, בזמן שבו אירע נס חנוכה לא היה שמן טהור להדליק את הנרות, ועשה הקדוש ברוך הוא נס ומצאו "פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול", אבל השמן שבפך "לא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים", ולזכר נס זה מדליקים נרות בכל שמונת ימי החנוכה.

אך מבלי הבט על כך שנרות חנוכה באים מנרות המקדש, חלוקים הם בכמה דברים:

(א) בבית המקדש היה מספר הנרות שווה תמיד, ואילו בחנוכה מוסיפים בכל לילה עוד נר.

(ב) בבית המקדש היו מדליקים את הנרות ביום דווקא, כשהיה מואר היטב, ואילו נרות חנוכה מדליקים משתשקע החמה.

(ג) נרות המקדש היו בפנים, ואילו נר חנוכה "מצוה להניחה על פתח ביתו **מבחוץ**".

(ד) מצות נרות המשכן והמקדש היתה בזמן שלא היה קיים מחסור אצל בני ישראל בגשמיות. בזמן המשכן במדבר ניתנו לבני ישראל כל צרכיהם, מזונם היה "מן", מים היה להם מבארה של מרים, וגם לבושיהם גדלו עמם והיו נקיים תמיד. וכמו כן בנוגע לזמן המקדש בימי שלמה, שבזמנו שרר שלום. אף אחד לא נלחם בבני ישראל, אדרבה, אומות העולם העלו להם מס, ובני ישראל ישבו לבטח "איש תחת גפנו ותחת תאנתו".

ודוגמתו [כך היה גם] ברוחניות. שהרי כאשר אין דאגות גשמיות, אזי מתמסרים לגמרי לתורה ומצוות, דברים רוחניים, דברים יהודיים.

מה שאין כן נרות חנוכה קשורים עם זמן שבו היתה הארץ נתונה תחת ממשלת יון, והצבא היהודי היה קטן במספר. ודוגמתו ברוחניות, שלא נמצא אז שמן טהור אפילו בשביל לילה אחד.

כל ההבדלים קשורים זה בזה:

כאשר המצב הוא טוב בגשמיות, וממילא גם ברוחניות, אין צורך במלחמה ובמסירת-נפש. ואז מספיק שבכל יום יהיה אותו מספר, ואין צורך

אשמים אנהנו

בפרשת וישב קראנו על מכירת יוסף, ובפרשת מקץ אנו קוראים על השלב הסופי בסיפור של יוסף ואחיו. הגלגל מתהפך. יוסף נעשה המשנה לשליט האימפריה המצרית, ואילו האחים מגיעים לסיטואציה בה הם נאלצים להשתחוות ולהתחנן אליו כעבדים לאדונם.

יוסף מזהה את אחיו, אך אינו מזדהה בפניהם. הוא מחליט לבחון את נאמנותם זה לזה ואת אחוות האחים שלהם. לצורך כך, הוא מכניס אותם לדילמה קשה. הוא מאשים אותם בריגול, ומציע להם מוצא: שמעון יישאר במצרים כבן ערובה, והם ישובו לביתם ויחזרו למצרים עם אחיהם הקטן בנימין, כדי להוכיח את גרסתם ואת ניקיון כפיהם. ולא - יוצאו להורג בעוון ריגול. כשיבוא בנימין, מתכנן יוסף, הוא יעליל עליו עלילה וידרוש כעונש לקבל אותו כעבד. המטרה היא לבחון את מסירותם של האחים כלפיו.

האחים אובדי עצות. מצד אחד, יעקב לא ישחרר את בנימין לרדת מצרימה, שכן הפצע של אובדן יוסף עודנו חי בליבו והוא יחשוש לאבד גם אותו. מצד שני, אין להם ברירה. שמעון נלקח כבן ערובה, והם חייבים להוכיח לשליט מצרים שהם אינם מרגלים.

ואז, כשהם מבינים את גודל התסביך אליו נכנסו, מספרת לנו התורה על תגובתם:

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו: "אֲבֹל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אֶחָיו, אֲשֶׁר רָאִינוּ עֲרֹת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוֹ אֵלֵינוּ, וְלֹא שָׁמַעְנוּ, עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת".

האחים נזכרים במעשה הנורא שעשו כעשרים ושתיים שנה קודם לכן. הם נזכרים בזעקות השבר של יוסף, אחיהם בן השבע עשרה, המתחנן אליהם בדמעות שלא ימכרו אותו כעבד לשיירת הסוחרים שעברה במקום.

הם אולי לא יודעים שמי שעומד מולם הוא האח האובד בעצמו, אך יודעים בוודאות שהצרה הזו לא סתם התרגשה עליהם. הם עומדים כעת בפני מצב בלתי אפשרי. שוב עומדת בפניהם הבחירה הנוראה מכל: האם להפקיר אח לגורלו הנורא, או לשמור עליו ולהסתכן. הדילמה קשה עוד יותר, כי למעשה הם עומדים בפני ברירה אכזרית שאין לה פתרון טוב: על מי לוותר. לסכן את שמעון במצרים, או לקרוע את בנימין מידי אביהם הזקן. האחים מבינים כי התסביך שנקלעו אליו הוא עונש על מעשיהם, ורגשות חרטה צפים בליבם.

ויכוח ישן

בעוד ליבם של האחים נשבר, ראובן בכור האחים רואה לנכון לקחת יוזמה ולהטיף להם מוסר. הוא מזכיר להם מה

שיעור בלקוטי שיחור

לבחור בתשובה

אחי יוסף נקלעים למצב ביש. שליט מצרים מאשים אותם בריגול. ברגעים הקשים הם מבינים כי הצרה הזו נחתה עליהם בגלל המעשה הנורא שלהם יותר מעשרים שנה קודם לכן: מכירת אחיהם יוסף. באותה שעה ראובן רואה לנכון ללמד אותם, וגם אותנו, איך עושים תשובה באמצע החיים.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק ל', שיחה שניה לפרשת מקץ.

קרה אז, במכירת יוסף.

נזכיר בקצרה את הסיפור: יעקב חיבב במיוחד את יוסף, והאחים קינאו בו. חלומות הגדולה שלו והביקורת שהוא מעביר עליהם באוזני אביהם מגבירים את העוינות ביניהם.

כשיוסף מגיע לעמק דותן, הרחק מבית אביו, כדי לדרוש בשלום אחיו הרועים את הצאן, מתגלגל הסיפור הטרגי. האחים רוצים לנצל את ההזדמנות ולהיפטר מיוסף. אך ראובן קם ומשמיע את קולו של המבוגר האחראי. "וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם. וַיֹּאמֶר: לֹא נִכְנֹּוּ נַפְשׁ. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן: אֵל תִּשְׁפְּכוּ דָם, הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר וְיָד אֵל תִּשְׁלְחוּ בוֹ". ראובן מציע חלופה. במקום להרוג את יוסף, רק להשליך אותו לבור. הכוונה הנסתרת שלו הייתה לחלץ אותו משם מאוחר יותר.

האחים שומעים בקולו של ראובן. לאחר שראובן עוזב את המקום, האחים שוב מוצאים הזדמנות להיפטר מיוסף. הם מוכרים את אחיהם כעבד לשיירה שעוברת במקום. כשראובן חוזר למקום, הוא נחרד לגלות שבהיעדרו יוסף נעלם. "וַיִּשָּׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו".

עשרים ושתיים שנה בלם ראובן את פיו ולא דיבר עם אחיו על המעשה הנורא. ברגע הזה, כשהזיכרונות צפים והאחים מתחרטים על אותו מעשה נורא, ראובן שובר שתיקה. הוא פותח מחדש את הפצע ומצליף בהם במילים קשות:

וַיַּעַן רְאוּבֵן אֶתֶם לְאֹמֶר: "הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֵאמֹר: אַל תַּחֲטְאוּ בְּיָלֵד. וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְגַם דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ".

בשפה שלנו, ראובן אומר לאחיו: "אמרתי לכם!". "אני הייתי בסדר ואתם התנהגתם בצורה גרועה וגרמתם עוול נוראי. הרי אמרתי לכם אז להימנע מלפגוע ביוסף. לא שמעתם בקולי, והנה, זו התוצאה!".

מלח על הפצעים

כאשר אנו קוראים את דברי ראובן, נשאלת מיד השאלה: נכון שראובן צודק בוויכוח, אך האם הוא נוהג כשורה? האם זה הזמן לומר את הדברים?

לכאורה, מאחר שהשבטים עומדים ומתוודים כי אשמים הם ומצדיקים על עצמם את הדין - מה מקום לבוא עתה בדברים המוסיפים עוד חטא על חטאים?

...הרי כאשר משהו נמצא באיזו צרה וצוקה רחמנא ליצולן המביאתו לשבירת הלב ולהכרה שהוא עצמו גרם לזה במעשיו כו' - הנהגה אנושית כו' מחייבת להשתדל לדבר על לבו ולנחמו' ולא להיפך, להוסיף צער על צערו בדברים המגדילים כובד אשמתו כו'. וכל שכן וקל וחומר שאינה הנהגה המתאימה לראובן בכור ישראל, וכלפי אחיו!

ראובן זורה כאן מלח על הפצע הפתוח שעדיין שותת דם. האחים מתייסרים בזיכרון החטא, והוא מוצא לנכון לייסר אותם עוד בהטפות מוסר. כאילו שק האשמה שלהם לא כבד מספיק כשהם רואים איזה עונש חמור הם מקבלים בגלל מכירת יוסף, הוא יורה בהם עוד חצי ביקורת, מכביד עוד יותר את נטל האשמה הצורבת. האם לא היה נכון יותר שראובן הבכור ינחם את האחים ויעודד אותם, או לפחות שיחריש בעת כזאת? איזו מין התנהגות זו, לראות אדם מתייסר בחטאיו ולהוסיף כאב על כאבו?

מה גם שזו לא סתם ביקורת. זו לא רק אצבע מאשימה, אלא גם צידוק עצמי. בלשונו של הרבי:

ומהו טעם האריכות: "הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם", שנראה כאילו בא להוכיח להם את צדקתו, דעכשיו הרי רואים שהוא צדק בדבריו והם היו אלה שחטאו (שלא שמעו לדבריו)*!

ותמוה ביותר: כיצד יתכן אשר בשעה שאחיו אומרים: "אבל אשמים אנחנו" ומצדיקים עליהם את הדין, יבוא ראובן בטענה של הדגשת שבח עצמו לעומת חטא אחיו כו'!?

1. ראה ויחי נ, כא - בנוגע להנהגת יוסף עם אחיו.

א. ראה בגוף השיחה הערה 11 שהשאלה מתחזקת לפי ביאור האוה"ח כאן.
ב. ראה בגוף השיחה הערה 13 הקושי שבביאורים אחרים (שהציעו

והחברתיים, חזרה בתשובה היא שינוי נפשי פנימי.

אף אחד מאיתנו לא מושלם. לכל אחד יש דברים שהוא צריך לתקן. אם זה בדברים שבין אדם למקום - דיבור עדין יותר, הקפדה על תפילה או ברכת המזון מילה במילה, או נתינת מעשרות לצדקה באופן מסודר יותר; ואם זה בין אדם לחברו - התנהגות סבלנית יותר לסביבה, הקדשת תשומת לב למשפחה או פתירת סכסוך ישן במחילה. לכל אחד יש מעשים והרגלים לא טובים שקשה לו לשנות, שהוא מרגיש ש'ככה הוא' וככה זה יישאר. וכשהוא מחליט 'די', עד כאן. אני עוזב את מה שהיה עד עכשיו ומשנה כיוון" - זוהי חזרה בתשובה.

ההחלטה הזו 'לעשות תשובה' יכולה לבוא ממגוון סיבות שונות. זה יכול לקרות, למשל, בעקבות לימוד ממושך או שיעור קבוע שעוסק בנושא הטעון שיפור אצלנו. זה יכול להיות נסיעה לרבי, טיול סליחות בכותל או התוועדות חסידית שסחפו אותנו וגרמו לנו לרצות ללמוד יותר, להתפלל יותר בכוונה או להדר יותר במצוות.

ההחלטה לחזור בתשובה יכולה לקרות גם בגלל טריגר חיצוני. כך כשאנו עומדים בצומת גורלי וזקוקים ליד מכוונת, כמו לקראת פתיחת עסק חדש, לפני החלטה על חתונה, מבחן קריטי לקבלת תואר או תחרות שאנחנו ממש רוצים לזכות בה. בצמתים האלה אנחנו מרגישים שמשוה בחיים שלנו צריך להיראות אחרת, שזה התזמון הנכון לפתוח דף חדש ולתקן את עצמנו. ברגעים האלה אדם מרגיש שהוא זקוק לעזרה משמים, והוא מתחזק בתורה ובמצוות.

גם אסונות וצרות הם מחוללי תשובה. לעיתים אנו נוטים לזלזל באדם שהתחיל לחבוש כיפה בעקבות פטירה של קרוב משפחה או התחיל להשתתף בשיעורי תורה בעקבות בעיה רפואית שהתעוררה אצלו, או בעברין שמחליט לתרום לצדקה לאחר שהמטרה עלתה על עקבותיו. אך האמת היא שזו חזרה בתשובה אותנטית. הקדוש ברוך הוא מזמן לאדם טריגרים שיעזעו אותו ויגרמו לו לעשות שינוי לטובה בחייו.

משוה כזה קורה לאחים. המהלומה שהם מקבלים גורמת להם להבין שהם צריכים לחזור בתשובה, והם מבינים גם איזה עוול ספציפי הם צריכים לתקן: מכירת יוסף. הם משנים כיוון מחשבתי ומבינים שהם עשו מעשה נורא, ומחליטים מכאן ולהבא לנהוג בכבוד, באהבה

אף אחד לא אוהב שמטיחים בו "אמרתי לך", בטח לא במצב רגיש ונוראי כל כך, כשההשלכות של הטעות מתבררות והאדם עצמו מבין את גודל הטעות שלו ומחפש את הדרך לתקן. זו התנהגות חסרת חמלה, להראות שאתה בסדר גמור, בשעה שאלה שטעו מובסים כך. מדוע ראובן מתנהג במורה כזו?

סיפור על תשובה

נקרא את הבסיס לתשובה בלשונו של הרבי:

ויש לומר נקודת הביאור בזה:

גם כוונת השבטים באמרם "אבל אשמים אנחנו גו" היתה לא (רק) להצדיק עליהם את הדין (שהצרה הזאת באה עליהם בדין), אלא (בעיקר) אמירת תשובה².

וראובן, באמרם להם "הלא אמרתי [אליכם לאמר אל תחטאו בילד] ולא שמעתם", התכוון לחדש ולבאר את אופן התשובה הרצויה הנדרשת מהם².

התשובה היא שהשיחה הזו בין האחים היא לא סיפור על צדק ואשמה, אלא סיפור על חרטה ותשובה. התיאור רואי הרגש על האחים שנזכרים בחטא הישן שלהם ומודים בטעותם, וכך גם האמירה הנוקבת של ראובן - מלמדים אותנו שיעור בחזרה בתשובה.

למה הכוונה?

אנשים נוטים לחשוב בטעות ש'חזרה בתשובה' משמעותה לגזור את הקוקו ולהסיר את העגילים מהאף, ולחבוש כובע או מטפחת. להוציא מהבית מכשירים כאלה ואחרים ולהחליף את הפוסטרים בתמונות של רבנים. ובאופן כללי, חזרה בתשובה מדברת רק לאנשים שנולדו לאורח חיים לא דתי, שעושים מפנה מהפכני בחיים שלהם.

אך האמת היא שחזרה בתשובה מדברת לכל אחד, גם ליהודי שומר תורה ומצוות, ואפילו לאברך שיושב ולומד כל היום. משום שמעבר לכל השינויים בסממנים החיצוניים, ההתנהגותיים

2. ראה גם רד"ק עה"פ כאן.

המפרשים).

ג. ראה בהערה 26 בגוף השיחה למקורות הלכתיים המחזקים את ההנחה

ובנאמנות כלפי כל בן משפחה.

כשהאחים אומרים "אָבֶל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אֶחָיו, אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוֹ אֲלֵינוּ וְלֹא שָׁמְעָנוּ, עַל כֵּן בָּאָה אֲלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת" - הם לא רק מקבלים את האשמה. הם גם לוקחים אחריות ומחפשים את התיקון. הם מבינים שהם חטאו בחטא חמור, ומחליטים: הגיע הזמן להשתנות.

כשראובן רואה שהמצב הקשה גרם לאחים להתחרט על מכירת יוסף ולהבין שעליהם לתקן את המעשה הנורא הזה ולשפר את התנהגותם מכאן ולהבא, הוא רואה בזה הזדמנות. מתוך כבוד ואהבה, לא מתוך התנגחות וביקורת, הוא מיד מלמד אותם איך לנצל את הסיטואציה בצורה נכונה כדי לחולל שינוי אמיתי. ראובן לא בא לזרות להם מלח על הפצעים, בטח לא להצדיק את עצמו מול השגיאה שלהם. הוא מדריך אותם כיצד לחזור בתשובה - כפי שנפרט מיד.

תשובה חופשית

הדבר הראשון שראובן מלמד את האחים שלו הוא שאירוע חיצוני מעזעזע יכול לחולל שינוי, אבל כדי להטמיע אותו צריך בחירה מבפנים.

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

תשובה לאמיתתה היא כאשר האדם מתעורר מצד עצמו לשוב אל ה', ולא מפני סיבה מבחוץ שהכריחה (או עלי-כלי פנים גרמה) שיעשה תשובה...

כיון שענין התשובה הוא עד ש"יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם"³, הרי אם הייתה סיבה חיצונית לתשובתו, אין כאן "בטחון" גמור "שלא ישוב לזה החטא לעולם"...

דברי וידוי שהאדם אומר על ידי ומתוך מצב של צרה וצוקה, אינם מגלים (כלי-כך) פנימיות רצונו לעשות תשובה, אלא שהיסורין "מכניעין לבו של אדם"⁴...

אמיתית התשובה היא דוקא כאשר באה כתוצאה מבחירתו החפשית של האדם, שבוחר לשוב ולהתקרב אל ה', שאז הרי היא מתייחסת כולה להאדם, שתשובתו

היא בכוונה לשוב באמת אליו יתברך².

דיברנו על כך שבמקרים רבים ההחלטה לשוב אל ה' נובעת מטריגרים חיצוניים. אבל יש בעיה בתשובה כזו. הבעיה היא שכאשר ההחלטה להשתפר באה מתוך חוויה ייחודית, היא בדרך כלל לא מחזיקה מעמד. זהו לא שינוי אמיתי בחיים, אלא רק גל שחולף.

כולנו מכירים את התופעה של יהודים שלאחר פטירת הוריהם מתחילים לפקוד את בית הכנסת, משתתפים בשיעור תורה, חובשים כיפה ואולי אפילו מקפידים יותר לשמור שבת. האובדן גורם להם לזעזוע, ולכבוד נשמת יקיריהם הם משנים את חייהם. אבל לאחר תקופה המצב חוזר לקדמותו. כשהטראומה חולפת, חולפת גם ההתעוררות הרוחנית. כך גם כשחולפת הסכנה או כשהבעיה נפתרת, כשרגע המבחן עובר בהצלחה או כשהחיים חוזרים למסלולם.

מדוע זה קורה? למה השינוי לא מוטמע וההרגלים לא משתנים לתמיד? משום שלא הייתה כאן בחירה חופשית במובנה העמוק. אותו יהודי עלה על גל של התעוררות, וכשהגל דעך הוא חזר למצבו הטבעי.

כשאדם רוצה לחולל שינוי בחיים, עליו לשים לב שלא מדובר בהתלהבות או התפרצות רגשית רגעית, שזה לא רגע של צער או לחילופין של להט שיחלוף עם הזמן. עליו לחשוב על חייו ועל המשמעות שלהם, ולשאול את עצמו: מה אני מעדיף, לישון יותר או ללמוד יותר תורה? מה אני מעדיף, להיות מקובל ומעודכן או להיות נאמן לערכים שלי? ואז לבחור, ברצון חופשי, ללכת בדרך חדשה. רק כשאדם יושב עם עצמו וחושב ברצינות כיצד הוא רוצה לראות את חייו, זו תשובה אמיתית.

תשובה אמיתית היא עניין של בחירה. אם צרה, אסון, שמחה או חוויה הם אלו שעוררו לנו את הלב - זה לא יחזיק מעמד. כי בסופו של דבר, אלה לא אנחנו שבחרנו בדרך אחרת, אלא הנסיבות גלגלו אותנו לשם. זו אמנם לא כפייה, אבל זה גם לא לגמרי 'אנחנו'. הסיטואציה הספציפית שניערה אותנו חשובה, אבל האתגר הוא דווקא להתנתק ממנה ומהרגשות שהיא מציפה ולבחור

שבפנים.

ד. ראו בנוף השיחה, סעיף ג.

3. רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ב.

4. ע"ד לשון הכתוב (בחקותי כו, מא) "אז יכנע לבבם הערל". וראה בארוכה לקוטי שיחות חכ"ז ע' 209 ואילך.

בהתעוררות תשובה כזו הוכחה שרוצה לעשות תשובה ולשוב מחטאיו מבחירתה החפשית...

[ו]ראובן . . לימד דרכה של תשובה אמיתית! והיינו, אשר תשובה שסיבתה היא הצרה שבאה עליהם אינה התשובה הנדרשת, ופשיטא שאין זה אמיתית ענין התשובה, אלא עליהם לזכור ולהכיר במה שאמר להם (ראובן) כל הזמן: "אל תחטאו בילד ולא שמעתם", כלומר, עליהם לחזור בתשובה מחמת עצם (גודל) החטא שהסביר להם אז.

האחים מבינים כי הגיע הזמן לחזור בתשובה. הם מביעים נכונות לתקן את המעשה הנורא של מכירת יוסף ולהשתנות. אך ראובן מבחין בבעיה מהותית ברצון הזה לחזור בתשובה. הוא רואה שמדובר בזעזוע רגשי ומבין שלא מדובר בשינוי אמיתי וקבוע בליבותיהם של אחיו. הוא יודע שתשובה בגלל, תשובה שהיא תוצאה של נסיבות, היא לא תשובה שלמה.

מתוך אהבה אמיתית לאחיו ורצון לנצל את הרגע הזה של גילוי הלב לתשובה כנה ואמיתית, ראובן קורא להם ואומר: "הֲלוֹא אֶמְרָתִי אֲלֵיכֶם לֵאמֹר: אֶל תִּחְטְאוּ בִּילָד, וְלֹא שְׁמַעְתֶּם!" במילים אחרות, הוא מבקש לומר להם: עזבו רגע את הסיטואציה הנוכחית. אל תבקשו תיקון בגלל הפלוונטר שהסתבכתם בו. עליכם לחזור בתשובה בלי קשר למה שקורה עכשיו. תעשו תשובה בגלל מה שהיה אז, בגלל השיגאה שלכם עצמה. תתקנו את החטא, לא את התוצאות שהוא הפיל עליכם. זה יוכיח שאתם מחפשים את הדרך לתקן גם בלי לחץ חיצוני, אלא מתוך הכרה בטעות ומתוך רצון חופשי לחזור אל ה'.

יהודי אחד קבע פגישת עסקים חשובה בלב תל אביב. הוא הסתובב שעה ארוכה כדי לחפש חניה, אך בשום אופן לא מצא. הדקות חלפו במהירות, והוא עמד להחמיץ את הפגישה.

בצר לו פנה אל הקדוש ברוך הוא ואמר: "ריבונו של עולם, הפגישה הזו חשובה לי מאוד. אם אמצא חניה, אני מבטיח שלא לדבר יותר בזמן התפילה. אני מבטיח לנצל את השבת ללימוד ולא לקריאה של

בדרך של קירבה לה' מתוך הכרה ורצון חופשי "לשוב אליו יתברך".

את התובנה הזו מלמד אותנו הרמב"ם בהלכות תשובה. לאורך ארבעה פרקים הוא מפרט יסודות ופרטים בהליך התשובה, כמו כיצד מבקשים סליחה מה' על חטא, ואיך מפייסים חבר שפגענו בו. ואז, בפרק החמישי, הוא כביכול סוטה לנושא אחר ומקדיש יריעה רחבה לנושא הבחירה החופשית של האדם. הרמב"ם מלמד אותנו שעיקרון הבחירה החופשית הוא יסוד ביהדות: לכל אדם יש חופש בחירה אם לעשות טוב או רע וכיצד לחיות את חייו. ההכרה בכך מטילה עלינו את האחריות למעשינו והופכת אותם למשמעותיים וראויים. לאחר שהוא גומר לבאר את נושא הבחירה החופשית, חוזר הרמב"ם לנושא התשובה: "הוֹאִיל וְיִשׁוּעַת כָּל אָדָם נְתוּנָה לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ - יִשְׁתַּדֵּל אָדָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְעַר פָּפְיוֹ מִחֻטְאָיו".

בפשטות¹, הבחירה החופשית היא תמריץ לתשובה. כשאדם יודע שהבחירה בידיו, הוא מבין שהוא מסוגל לשנות את דרך חייו בכל עת. אך הקשר בין הדברים עמוק ומהותי יותר. העובדה שיש לנו בחירה חופשית נותנת לנו את הכוח לעשות תשובה שתשנה אותנו באמת. אם לאדם יש בחירה, זה אומר שיש לו את היכולת להתרומם מעל הסיטואציה הספציפית ומהחווייה העכשווית ולבחור מעצמו ומתוכו לעשות את מה שנכון לעשות. זוהי בחירה חופשית במובן העמוק ביותר שלה: כשאדם עומד בצומת דרכים והוא יכול לפנות לאן שיבחר, ובהחלטה חופשית הוא בוחר בכיוון הנכון.

את השיעור הזה בתשובה מלמד ראובן את האחים. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

אמירת השבטים "אבל אשמים אנחנו" היא אמנם ענין של תשובה והתוודות על חטא, אבל תשובתם זו היא תוצאה מהצרה שבאה עליהם" (כפי שמשמע גם מהמשך דבריהם "אשמים אנחנו גו' על כן באה אלינו הצרה הזאת"), ואין

ה. ואף שהשבטים התחרטו על מכירת יוסף עוד קודם לכן (ראה פרש"י פרשתנו מב, ג), ראה בגוף השיחה הערה 24 באריכות, שאין זו חרטה של תשובה.

ו. ראה בגוף השיחה הערה 28 שעל פי הביאור שבפנים ניתן לבאר את דברי המדרש (ב"ר פפ"ד, יט) שלכאורה תמוה.

ז. ראה בגוף השיחה הערה 29 סימוכין למבואר בפנים מדברי המדרש

גם כאשר התשובה נעשית מתוך רצון חופשי ומנותק מלחצים, אין ביטוח שהיא תחזיק מעמד. היא בוודאי תהיה עקבית ומוטמעת יותר, אבל מי אמר שהיא תחזיק מעמד מול לחץ הפוך? המצב עלול להשתנות. במהלך החיים אדם מתגלגל, מוצא את עצמו בעיר אחרת, בעבודה אחרת, במצב כספי אחר - ואז פועלים עליו לחצים לכיוון ההפוך. מה יחזיק אותו אז? מה יגרום לו לדבוק בנאמנות בדרך שהוא אימץ, כשהחיים מושכים אותו בחזרה אחורה?

התשובה היא: **לקיחת אחריות**. ולקיחת אחריות דורשת בהכרח להכיר בכך שעשינו עוול, שחטאנו, ש"אשמנו בגדנו". בלי תירוצים, בלי גמגומים ובלי לחפש אשמים. הייתי לא בסדר, עכשיו אני רוצה לשוב אל ה'. ככה פשוט.

כל עוד יש לאדם תירוצים על ההתנהגות הקודמת שלו, הוא לא באמת יוכל להשתחרר ולעשות שינוי שיחזיק מעמד. אפילו אם הוא מכיר בחטא שלו אלא שלצד זאת יש לו אלף ואחד תירוצים למה שקרה, השינוי לא יהיה אמיתי. כל עוד הוא חושב או אומר: "עשיתי את זה בגלל...", התשובה לא תעבוד. אם הוא אומר לעצמו: "הייתי בחברה רעה", "הייתי במשבר רגשי", "הייתי במצוקה כלכלית", ולכן עשיתי את מה שעשיתי; או: "המקרה הספציפי הזה היה בלתי אפשרי עבורי", "לא יכולתי לנהוג אחרת" - זו לא תשובה אמיתית, משום שאין כאן קבלת אחריות מלאה. הוא למעשה אומר לעצמו: "אם הנסיבות יחזרו, אני לא בטוח שאוכל לעמוד בזה ולקבל החלטה אחרת ממה שקיבלתי אז". אם אכנס שוב לחובות, אם אעבור דירה לסביבה אחרת, מי יודע אם אצליח לא לחטוא שוב.

כשאדם חוזר בתשובה, הוא לא יכול להתעלם מכך שעוד יהיו לו קשיים. לכן, כדי שהתשובה תהיה אמיתית וברת קיום, עליו להגיע להכרה **שאין מי שאחראי למעשיו מלבדו**. הוא חייב להיות מודע לעובדת היסוד הזו, שהסיבה לכך שהוא חטא בעבר הייתה **אך ורק הבחירה שלו**. כשאדם מגיע לתובנה הזו, הוא מפסיק לחפש אשמים ומפנה את האצבע לעצמו. רק כך הוא יכול להיות בטוח שגם בסיבוב הבא הוא יקבל את ההחלטה הנכונה, כי גם אז הוא לא יברח מהאחריות ולא יחפש סיבות חיצוניות שגרמו לו לעשות את השגיא. בכך הוא יוכיח שהתשובה שהוא עשה היא תהליך אמיתי של שינוי שהתחולל בו.

גם זה נובע מאותו עיקרון יסודי של בחירה

עיתונים. אני גם מבטיח להשפיע על יהודי נוסף להניח תפילין, לפחות פעם בשבוע. רק תסדר לי חניה!"

והנה, למרבה הפתעתו, בדיוק כשסיים את תפילתו החרישית, הוא רואה רכב יוצא ומפנה חניה בדיוק מול המקום בו נועדה הפגישה.

האיש מיהר לתפוס את החניה שהתפתה, תוך שהוא פונה אל בורא עולם ואומר לו: "אתה יודע מה? לא צריך, הסתדרתי כבר..."

אשמנו, בגדנו

זה לא כל מה שראובן מלמד את האחים שלו על תשובה. הוא רוצה לומר להם עוד דבר, חשוב לא פחות. הוא רוצה ללמד אותם על **הכרה בטעות ולקיחת אחריות**.

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

כל זמן שיש לאדם תירוץ ואמתלא וכו' לתלות בהם (סיבת) חטאו,

ואפילו אם מכיר שהוא אשם בזה אלא שחושב שהיו גם גורמים אחרים שהשפיעו והביאו אותו (במקצת) שיחטא (אם מצד סביבתו בכלל, או מחמת מצב או סיבה פרטית שאירע לו, ולכן לא היה יכול להנצל מהחטא, וכיוצא בזה) -

אין תשובתו של האדם תשובה אמיתית, שירצה לעזוב רשעו ולשוב אל ה' באמת ובלב שלם, מאחר שאין אצלו הכרה ברורה בחטאו, שהוא מדעתו ומרצונו עזב את ה'.

ורק כאשר ישנה אצלו הכרה ברורה בחטאו, אזי יכול לחזור באמת בתשובה ולעזוב רשעו... - כי גם אם היו סיבות וגורמים להחטא, הרי כיון שגם אז ניתנו לו הכחות להתגבר על הסיבות והמניעות, הרי סוף-סוף עשיית הרעות היא מדעתו ומבחירתו".

(תהלים, מזמור ק), ומדברי העקרים מאמר ד' פכ"ז.

ח. ראה בגוף השיחה הערה 30 שהביאור שבפנים מתאים ומשלים את המבואר במקורות הלכתיים נוספים.

יכול לקרות רק כשנקבל את מלוא האחריות, רק בידיעה ברורה שאני לבדי אחראי למעשיי. אני זה שלא הייתי בסדר ואני זה שאתקן, בעזרת ה'.

לפני כשבע מאות שנה חי בספרד גאון גדול ומפורסם בתורת הקבלה, ושמו רבי משה בן שם טוב ליאון.

באחד מימי עשרת ימי תשובה, פגש אותו ברחוב יהודי שהיה רחוק מאוד מדרך המצוות, ובנימה של לעג פנה אליו: "תשובה יכולה להועיל גם לפושע וחוטא כמוני?"

"אין דבר המונע ומעכב בפני התשובה, כשחושבים ומחליטים עליה ברצינות", ענה רבי משה, והוסיף: "אולם בקשר אליך, רק המוות יוכל לפדותך מהעבירות. אם תקבל על עצמך למות בתור כפרה על עוונותיך, תתקבל תשובתך במרום ואף תזכה לשבת במחיצתי בגן עדן".

אותו יהודי נדהם לשמע הדברים. הם חלחלו לליבו ובסופו של תהליך פנימי שעבר הוא בא לבית המדרש ואמר לרבי משה כי הוא מוכן לעשות תשובה, ואפילו למות, כדי שיתכפרו עוונותיו.

הושיב הרב את בעל התשובה על ספסל בבית המדרש, והורה לתלמידיו להתיך גליל עופרת. הוא קשר את עינו של בעל התשובה במטפחת והורה לו לומר וידוי על עוונותיו, טרם יישפך אל תוך גרונו הנוזל הרותח והוא ישיב את נשמתו.

לאחר שגמר אותו יהודי לומר את הוידוי, הורה לו הרב: "פתח פיך ובלע".

היהודי פתח את פיו ובלע... אולם לא עופרת רותחת יצק לו רבי משה לתוך הפה, אלא כפית של דבש.

פרץ היהודי בדמעות שלישי: "רבי משה, מה עוללת לי? האם כל זה היה כדי להתלבי?"

ענה לו הרב: "אל תירא. היושב בשמים ראה את גודל החרטה על מעשיך והנכונות שלך לשוב בתשובה, וקיבל את תשובתך".

חופשית. הידיעה הברורה שה' נתן לי את החופש לבחור, מטילה עליי את האחריות. אז בחרתי בחירה שגויה, וכעת אני בוחר לתקן אותה ובוחר בטוב. בדיוק כמו שלא הנסיבות הן אלו שהרחיקו אותי מה', כך לא הן אלה שיקרבו אותי. העבירה היא רק שלי, וכך גם התשובה היא רק שלי.

וזה השיעור השני שמלמד ראובן את האחים:

וזהו גם ביאור דברי ראובן "הלוא אמרתי אליכם לאמר: אל תחטאו בילד ולא שמעתם":

נוסף על זה שעליהם לעשות תשובה מעצמם ולא מפני הצרה הזאת שבאה עליהם, הרי עוד זאת, שהתשובה צריכה להיות מתוך הכרה ברורה, ש(גם) החטא היה מדעתם ומרצונם, "אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם".

האחים הכירו בכך שהם התנהגו לא בסדר. אבל ראובן מלמד אותם שזה לא מספיק. הוא אומר להם: אתם מבינים ששגיתם, וזו התחלה טובה, אבל אתם עדיין תולים את השגיאה בכל מיני סיבות. "ראינו צרת נפשו, ולא שמענו", אתם אומרים. אבל למה עשיתם את זה? האם אתם מוכנים להודות שזה לא נבע מלחץ חברתי או ממצוקה רגשית, אלא מהחלטה ובחירה שלכם? - תיזכרו מה קרה אז. בזמן אמת עמדתי והתרעתי בפניכם שזה חטא, שאסור לפגוע ביוסף, אבל אתם **בחרתם לא להקשיב**. "הלוא אמרתי אליכם לאמר: אל תחטאו בילד, ולא שמעתם". רק כשתכירו בזה, תקבלו את האחריות המלאה על מה שעשיתם ותיפתח בפניכם הדלת לתשובה אמיתית.

ראובן איננו מייסר את אחיו. הוא מחנך אותם. עשרים ושתיים שנה הוא חיכה לרגע הזה. לא כדי לפרוק את מה שיש לו על הלב ולהטיח בהם "אמרתי לכם", לא כדי לזרות להם מלח על הפצעים, חלילה. ההיפך הוא הנכון. באהבתו הגדולה לאחיו, הוא מנצל את ההשתוקקות שלהם לתקן, ומדריך אותם איך לעשות את זה נכון.

בקולו של ראובן מלמדת אותנו התורה: שינוי אמיתי, שינוי נפשי ורוחני של התקרבות לה' -

ברוחניות – כל אחד יכול להיות עשיר

(אגרות קודש, כרך כח, אגרת יתירלד)

בנוגע להוראות חנוכה, הרי בפשטות יש בזה שני ענינים: (א) חנוכה בית המקדש והמזבח. (ב) מלשון חינוך... זאת אומרת, שכמו שהיה פינוי וטיהור וחינוך [חנוכה] בית המקדש, כן צריך להיות בכל אחד ואחד מישראל, שהוא גם כן משכן ומקדש לה' שגם בו צריך להיות ענין של חינוך וניקוי פנימי ורוחני.

ומובן אשר ביחד עם החינוך שצריך כל אחד לחנך את עצמו, ו"אפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים כולנו יודעים את התורה", כיון שעל האדם להוסיף בנר מצוה ותורה אור מיום ליום - הוא צריך לעסוק במיוחד בנושא חינוך הבנים והבנות, ועוד ביתר הדגשה מאשר חינוך עצמו, שחוב זה מוטל ביחוד על ההורים, וחינוך זה צריך להיות כמו שאומר הפסוק "חנך לנער על פי דרכו", היינו באופן שיהיה מובן ומתקבל על הנער.

ומכאן לענין מעות חנוכה, שהכוונה בנתינתם לילדים היא לקשר הוראות חנוכה בלימוד שיש ללמוד ממעות, אפילו בהתבוננות קלה. כי מצד אחד הרי יש למעות כוח גדול, שמי שיש לו הרבה מעות הוא עשיר, ואפילו עשיר גדול, ומי שאין לו הוא עני ורש. ומצד השני, הרי הכסף כמו שהוא לעצמו אינו אף אחד משלושת צרכי האדם הבסיסיים: מזון, לבוש ובית, אלא שבו ועל ידו אפשר לקנות כל צרכי האדם, ולא עוד [ולא רק זה אלא] שבו ועל ידו יכול לקיים מצוות הצדקה וגמילות חסדים וכמה מצוות, מה שאין כן אם הכסף יהיה מונח בקופסה ללא ניצול וללא תועלת.

אחת הנקודות העיקריות בחינוך הילדים הוא להסביר לו באופן שידע ויזכור תמיד אשר השם יתברך נתן לו "הון תעצומות" - כוחות כבירים בשכל ובמדות שבלב ובמעשה בפועל, אלא שצריך לנצל אותם במילואם, היינו שינצל כח השכל בלימוד התורה... ועל דרך זה במדות שבלב לנצל אותן לאהוב את ה' ואת התורה ואת כל יהודי וכל הדברים הראויים לאהוב אותם, ולירא ולברוח מכל הדברים שיש לברוח מהם, שלכן [בשביל זה] צריך ללמוד בהתמדה ושקידה ומשמעת לדעת את הטוב ואת המעשה אשר יעשה.

ואז הוא לא כמו שהוא בנוגע לכסף גשמי. שהרי בגשמיות, מי שאין לו הוא עני, אבל ברוחניות יכול כל אחד להיות עשיר, ובלבד שינצל את הכוחות שניתנו לו, שהרי מובטח הוא "יגעת ומצאת" [שאם יתאמץ, יצליח]. אלא שבזה ניתנה לו הבחירה, ואין הדבר תלוי אלא בו וברצונו, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

וכשמסבירים כל זה לילד באותיות [מילים] המתאימות ובדברים היוצאים מן הלב, ועוד ועיקר: מראים לו דוגמא חיה להתנהגות כזו כפי שהוסבר, אז מאיר עיני שניהם ה' - שגם הנותן מעות חנוכה וגם המקבל אותם מוסיפין והולכים בנר מצוה ותורה אור, מחיל אל חיל, ועד שנעשית מופת לרבים [דוגמה לסביבה כולה].

לפנינו מכתב מנר שמיני של חנוכה תשל"ג. המכתב הוא תשובה ליהודי ששאל "מה העניין" במנהג לתת לילדים דמי חנוכה. הרבי מסביר שזה מנהג שהרעיון שלו הוא חינוכי, כשהכסף הוא אמצעי להמחשה של אחת התובנות החשובות ביותר שהורים צריכים להנחיל לילדיהם: הכסף הוא אמצעי להשיג כל דבר, ומשמעות העניין בתחום החינוכי היא להראות לילדים שהם יכולים "להיות עשירים" - שאם רק ינצלו את הכוחות שהקדוש ברוך הוא העניק להם, הם יגיעו להישגים עצומים.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

הדלקת נרות שבת (ז)

הגה"ח הרב מאיר אשכנזי
מרא דאתרא ואב"ד כפר חב"ד

**הכנת
הנרות
להדלקה,
ומי ידליק
במקרה
שהאישה
לא נמצאת
בבית**

השולחן.

ובכן, לפי מנהג חב"ד, מהי ההכנה שהבעל צריך לעשות בנרות השבת?

איזו הכנה על הבעל לעשות?

אדמו"ר הזקן⁸ מביא את המנהג "להבהב" את הפתילה לפני ההדלקה - כלומר, להדליק ולכבות אותה מיד - כדי שהאש תיתפס היטב בפתילה בשעת ההדלקה, ומציין ש"מנהג יפה הוא".

האם זוהי ההכנה של הבעל בנרות השבת?

יש שאכן פוסקים⁹ שאת הבהוב הפתילה יעשה הבעל. אך מלשון אדמו"ר הזקן¹⁰ משמע שההבהוב הוא מנהג שהנשים נהגו בו מצד עצמן, מפני חביבות המצווה בעיניהן, למרות ש"מן הדין אין צריך להבהב הפתילה כלל".¹¹ ולכן אי אפשר להטיל על הבעל להבהב את הנרות, שהרי מן הדין אין צורך להבהב בכלל וזהו רק מנהג שנשים נהגו בו מצד עצמן.

זאת ועוד: לפי מנהגנו¹², לא מהבהבים כלל את נרות השבת לפני ההדלקה - לא הגברים ולא הנשים. יתכן שהדבר קשור

במצוות הדלקת נרות שבת, ציוו חז"ל להאיר את הבית.¹ היות שהבעל הוא 'בעל הבית' המחויב לדאוג לכל ענייני הבית, מצוות ההדלקה מוטלת בעצם על הבעל ולא על האישה.²

לכן:

א. בעבר, כאשר לכבוד שבת היו מאירים את כל חלקי הבית בנרות, כדי שלא יכשלו בו בחפצים ותיפגע השלווה בבית - הבעל³ היה זה שהדליק את הנרות בשאר חדרי הבית. גם בימינו, על הבעל מוטלת האחריות להדליק את התאורה החשמלית לפני שבת בכל חלקי הבית, מאותה סיבה.⁴

ב. הדלקת הנרות העומדים על שולחן השבת על ידי האישה⁵, נעשית בשליחות⁶ הבעל להדליק את הנרות במקומו, כיון שהמצווה מוטלת בעצם על הבעל.

ג. היות שהמצווה להדליק את הנרות העומדים על שולחן השבת מוטלת בעצם על הבעל, פוסק אדמו"ר הזקן⁷ ש"טוב" שהבעל יהיה שותף בעצמו לפחות בהכנת נרות אלו להדלקה. כך יבואו לידי ביטוי הקשר והאחריות של הבעל גם כלפי הדלקת הנרות שעל

1. רסגה: "חייבים להיות בבתינו נר דלוק בשבת".
2. סי' רסג קונטרס אחרון סק"ב.
3. רסגה. שם ט.
4. ראה במדורנו זה בגיליון 1474.
5. מב' הסיבות המובאות בסי' רסגה ע"ש.
6. קונטרס אחרון שם.
7. שם.

8. רסד.יד.
9. משנ"ב סי' רסד סקכ"ח.
10. רסד.יד.
11. לשון אדה"ז שם.
12. 'רשימות' חוברת קנו ע' 9.

נמצאת בבית, הבעל יצטרך להדליק את הנרות של הבית ולא ניתן יהיה לצאת ידי חובה בהדלקה של הבת.

אלא שלפי שיטת אדמו"ר הזקן שהזכרנו, בכל מקרה החובה על הבעל. משום שמצוות ההדלקה ביסודה היא להאיר את **הבית** ומצוות ההדלקה מוטלת על הבעל כי הוא **בעל הבית**, ושני הטעמים לכך שהאישה מדליקה רק מסבירים מדוע חז"ל מינו את האישה להדליק בפועל, **במקומו ובשליחותו של הבעל**.

ומכיוון שבשורה התחתונה **רק את האישה** מינו חז"ל להדליק את הנרות במקום הבעל ובשליחותו, כשהיא איננה - הבעל הוא זה שצריך להדליק, כי המצווה היא שלו. כשם שברור שחז"ל לא מינו את עוזרת הבית להדליק את הנרות של הבית במקום בעל הבית, גם כאשר היא זו שעוסקת בצרכי הבית במקום האישה, כך הם לא מינו את הבת להדליק במקום אביה.

על כן, למעשה: כאשר האישה לא נמצאת בבית, על הבעל להדליק את הנרות של הבית, גם אם יש בת גדולה בבית שמדליקה נרות שבת בעצמה¹⁷.

על הבעל לברך על ההדלקה ולקבל שבת בהדלקה. ומובן שעליו להדליק את הנרות של הבית רק אחרי שהבנות ידליקו את הנרות שלהן, כפי שנוהגים שהאישה מדליקה את נרות הבית אחרי כול¹⁸.

בת נשואה או כלה

במקרה שהאישה לא נמצאת בבית, ובאה להתארח בבית בת נשואה או כלה, בוודאי שהדלקת הבת הנשואה לא תפטור את חובת ההדלקה בבית, ועל האבא יהיה להדליק נרות בעצמו כדי לצאת ידי חובתו להאיר את ביתו.

זאת משום שהבת הנשואה או הכלה צריכות להדליק נרות בגלל המצווה שיש עליהן מצד עצמן להדליק נרות שבת, **מפני שיש להן בית משלהן**. לכן, הדלקה זו אינה יכולה לפטור את הבעל מחיובו להאיר את **ביתו שלו**.

למנהגנו¹³ להדליק נרות שבת דווקא בנרות של חלב ולא בשמן, ובנרות החלב של ימינו האש נתפסת היטב ואין צורך להבהב את הנרות כדי שהאש תיתפס היטב.

מהי כן ההכנה של הבעל בהדלקת הנרות? לדברי הרב¹⁴, מספיק שהבעל יסייע **במשהו** להכנת הנרות: **"באופן סמלי על כל פנים"**, כגון שיביא לשולחן את הגפרורים, או שיביא את הנרות על מנת שיסדרו אותם להדלקה.

גם בשותפות **סמלית** זו, יבואו לידי ביטוי הקשר והאחריות של הבעל להדלקת הנרות שעל השולחן.

כאשר האישה לא בבית

אחת השאלות המצויות בדיני הדלקת נרות שבת היא כיצד יש לנהוג במקרה שהאישה לא נמצאת בבית בשבת, ויש בבית ילדה **מעל גיל בת מצווה** המדליקה נרות. האם ניתן לצאת ידי חובת הדלקת הנרות של הבית בהדלקה של הבת¹⁵, או שהבעל צריך להדליק בעצמו את הנרות של הבית (בנוסף לנרות שמדליקה הבת)?

על פניו, התשובה תלויה בשאלה מדוע חז"ל העבירו את הדלקת הנרות בפועל מהבעל לאישה¹⁶:

הטעם הראשון הוא מפני שהנשים מצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית. לפי הטעם הזה, בת גדולה תדליק את הנרות של הבית במקום אימה, מפני שהיא גם זו שעוסקת בצרכי הבית במקומה.

הטעם השני הוא שהדלקת הנרות על ידי האישה נועדה לתקן את חטא עץ הדעת של **האישה כלפי בעלה** - חווה גרמה למיתתו של בעלה אדם הראשון וכיבתה את נרו של העולם, ולכן עליה להדליק כעת את הנרות ולהאיר את הבית לבעלה.

הטעם הזה מתאים רק בין איש לאשתו, ולא קשור לבת כלפי אביה. לפי זה, כאשר האישה לא

13. לקו"ש חכ"א ע' 382.

14. ראה שולחן מנחם ח"ב ע' מד-מה ובהע'.

15. שבין כך מדליקה את הנר שלה, והיא יכולה להדליק נרות נוספים כפי שהאימא רגילה להדליק.

16. שהובאו בשו"ע אדה"ז רסגה.

17. חובה להדליק נרות בבית, למרות שהאישה מדליקה נרות במקום בו היא נמצאת, שהרי המצווה היא להאיר את הבית, כבפנים.

18. ראה שולחן מנחם ח"ב ע' ס.

בשנת תר"ה עלו הרב סלונים ואשתו עם ילדיהם לארץ הקודש והתיישבו בחברון, בנחלה שהייתה שייכת לאדמו"ר האמצעי. בהתיישבותם בחברון הם חידשו את היישוב היהודי החב"די בעיר האבות, וביתם הפך להיות למרכז הרוחני של העיר.

ת"ש

אדמו"ר הריי"צ עזב את ורשה שבפולין, בימי מלחמת העולם השנייה.

תשד"מ

הרבי הכריז על מבצע הדפסת ספר התניא בכל עיר בעולם שבה מתגוררים יהודים.

ד' טבת

תר"מ

נפטר הרב הקדוש רבי חיים שניאור זלמן שניאורסון, בנו השלישי של אדמו"ר הצמח צדק. נולד בליובאוויטש בשנת תקע"ד, כשנה לאחר הסתלקותו של אדמו"ר הזקן, ונקרא על שמו (את השם "חיים" הוסיפו לו בילדותו כשחלה). בעת מחלתו בא אחיו אדמו"ר מהר"ש לבקר אותו והרבה להתפלל לרפואתו. נפטר בגיל שישים ושש, ונטמן בליאדי.

ה' טבת

תרל"א

חתונת סבו וסבתו של הרבי - הרב הגאון החסיד רבי ברוך שניאור, נינו של אדמו"ר הצמח צדק, עם הרבנית זלדה רחל בת הרב החסיד ר' זלמן

כ"ט כסלו

תשי"ב

הרבי החל לחלק דמי חנוכה לתלמידי ישיבת "תומכי תמימים" המרכזית בברוקלין שהקפידו על שמירת סדרי הישיבה. הבחורים הוזמנו לחדרו הקדוש של הרבי, הרבי אמר שיחה ואחר כך נתן לכל אחד מטבע של דולר מכסף ואיחל להם "א גוט חנוכה".

א' טבת

תרפ"ח

הרבי והרבנית נוסעים לברלין וגרים שם עד חורף תרצ"ג. במשך שנים אלו הם נוסעים לפגוש את אדמו"ר הריי"צ בריגה, לטביה, וכן נוסעים לחתונת אחותה של הרבנית, מרת שיינא, בעיר לנדבורוב בפולין.

תשנ"ב

הרבי חילק לכל אחד דמי חנוכה: מטבע של דולר ושטר של דולר בנרתיק קטן שעליו המילים "חנוכה ה'תשנ"ב".

ב' טבת

תרי"ז

נפטר חתנו של אדמו"ר האמצעי, הרב החסיד ר' יעקב כולי סלונים, ונטמן בהר הזיתים בירושלים. הרב סלונים היה בנו של הגאון רבי משה שלמה זלמן, המוכר בשם "רבי זלמן רויזע'ס", מגדולי תלמידיו של אדמו"ר הזקן, ובעלה של הרבנית מנוחה רחל.

שאלה

האם אפשר
לשלוח ילד
מתחת לגיל
המצוות לטבול
כלים חדשים?

הרב חיים הלל רסקין,
רב קהילת חב"ד
פתח תקווה

תשובה

טבילת כלים היא מצווה, וכמו כל המצוות יש לקיים אותה מתוך כוונה. עם זאת, גם בלי כוונה יוצאים ידי חובת המצווה¹. לפיכך, אף שמבחינה הלכתית בדרך כלל ילד נחשב לחסר יכולת היכן שנדרשת דעת וכוונה, טבילת כלים גם ילד מתחת לגיל מצוות יכול לעשות והטבילה כשרה².

אך יש כאן שאלה אחרת: האם אפשר לשלוח ילד לבד לטבול כלים? מבחינה הלכתית, האם כשהוא מספר שטבל את הכלים ניתן לסמוך על דבריו?

התשובה:

כאשר מדובר בכלי מתכת³ שיוצר על ידי מי שאינו יהודי ולא טבלו אותו, לא ניתן להסתמך על עדותו של הילד. זאת משום שכלי מתכת חייבים להטביל מן התורה (ולפי חלק מהדעות, לפחות יש לכך אסמכתא בתורה, גם אם החיוב איננו מן התורה).

כאשר מדובר על כלי זכוכית, ניתן להסתמך על עדותו של הילד⁴, כי כלי כזה איננו חייב טבילה מן התורה (והילד יכול להעיד על כך שטבל אותו, מפני שהדבר בידו לעשות זאת).

כל האמור כאן נכון גם לגבי ילדה מתחת לגיל מצוות.

חייקין, מחסידי אדמו"ר הצמח צדק ואדמו"ר מהר"ש.

תרע"ו

נפטר הרב החסיד ר' מרדכי דובער סלונים, בן הרבנית מנוחה רחל. נולד בליובאוויטש בשנת ת"ר, ובגיל חמש עלה עם הוריו לארץ. היה ממנהלי כולל חב"ד בארץ הקודש, ופעמים רבות נסע לליובאוויטש. נטמן בחברון ליד ציון אימו.

ת"ש

אדמו"ר הריי"צ הגיע לריגה שבלטביה, לאחר שהצליח לצאת מפולין במלחמת העולם השנייה. הוא שהה בריגה עד כ"ד אדר ראשון ת"ש, אז נסע משם לניו יורק.

תשמ"ז

ניתן פסק הדין בבית המשפט הפדרלי של ארצות הברית בנוגע לספרי וכתבי רבותינו נשיאנו שבספריית ליובאוויטש. השופט קיבל את טיעוני אגודת חסידי חב"ד שכל חייו של אדמו"ר הריי"צ היו מסורים ונתונים ומקודשים לכלל, ובפסק דין שהשתרע על פני ארבעים עמודים, וקבע שהספרייה היא ציבורית ושייכת לאגודת חסידי חב"ד העולמית. הנתבע חוייב להחזיר מיד את הספרים והחפצים שברשותו, שניטלו שלא ברשות. יום ה' טבת נקבע לחג "דידן נצח".

1. רמ"א יו"ד סי' ק"כ סי"ד, שו"ת מהר"ם סי' רע"ה.

2. דרכ"ת יו"ד סי' ק"כ סי"ק ק"ה.

3. ראה ספר טבילת כלים מבוא אותיות ג - ד בהרחבה. וראה שו"ע יו"ד ס"א סקמ"ב ודו"ק.

4. רעק"א יו"ד סי' ק"כ, משנ"ב או"ח סי' תל"ז ס"ק ט"ז, שש"כ פל"ב סס"ב. ראה ספר טבילת כלים פ"ח הע' ב* שהאריך בזה.

שבת קודש, פרשת מקץ

ל' כסלו

נר שיש של חנוכה – א' דראש
חודש טבת

בשבת לא שרים "הנרות הללו", אלא רק את הסיום "על ניסוך ועל נפלאותיך ועל ישועותיך".

בתפילת ערבית של ליל שבת, לא מכריזים "יעלה ויבוא" לפני שמונה עשרה, אלא נוהגים לדפוק על השולחן כתזכורת. מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בערבית, ונזכר לאחר שאמר את שם השם של ברכת "המחזיר שכינתו לציון", מסיים את התפילה כרגיל ולא חוזר ומתפלל.

מי שאמר "ועל הניסים" בברכת המזון אך שכח לומר "רצה", ונזכר לאחר שהתחיל לומר את המילה "ברוך" של ברכת "הטוב והמטיב" ("הא-ל אבינו מלכנו"), חוזר לאחור ואומר "רצה" ואינו צריך לומר שוב "ועל הניסים".

סדר תפילת שחרית לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם (עם התוספות לראש חודש – "ואברהם זקן"), קדיש תתקבל, שיר של יום, ברכי נפשי, קדיש יתום, קריאת התורה.

מוציאים שלושה ספרי תורה. בראשון קוראים לשישה עולים בפרשת מקץ (השישי קורא מעליית שישי ועד סוף הפרשה). מניחים את ספר התורה השני על הבימה. הגבהה וגלילה של הספר הראשון. קוראים לעולה השביעי בספר השני את קריאת ראש חודש. מניחים את הספר השלישי על הבימה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. קוראים למפטיר בספר השלישי את פרשת הנשיא "ביום השישי". הגבהה וגלילה.

להפטר קוראים "יני ושמחי", ובסופה קוראים את הפסוק הראשון של הפטרת שבת ראש חודש ("כה אמר ה', השמים כיסאי") ואז את שני הפסוקים האחרונים ("והיה מידי חודש", "ויצאו וראו") ושוב את הפסוק שלפני אחרון ("והיה מידי חודש") של הפטרה זו. אחר כך קוראים את הפסוק הראשון של הפטרת ערב ראש חודש ("ויאמר לו יהונתן") ואת הפסוק האחרון של הפטרה זו ("ויאמר יהונתן לדוד: לך לשלום").

לא אומרים "אב הרחמים".

יום שישי

כ"ט בכסלו

נר חמישי של חנוכה
– ערב ראש חודש

אחרי חצות היום קוראים "שניים מקרא ואחד תרגום" את פרשת מקץ עם ההפטרות המקורית של הפרשה, וניתן לקרוא גם את הפטרת שבת חנוכה.

יש לזכור לערוך את ההדלקה הציבורית אחרי "פְּלֶג המנחה" (בארץ זה מספר דקות לאחר השעה 15:30 – את השעה המדויקת יש למצוא בלוחות הזמנים).

מתפללים מנחה ומדליקים נר חנוכה בבית הכנסת, ואחר כך מדליקים בבית נרות חנוכה ולאחר מכן את נרות השבת. אבל אין להתפלל מנחה ביחידות לצורך כך.

בערב שבת מדליקים את הנרות מוקדם יותר בכעשרים דקות לפחות מכל שאר ערבי חנוכה (כי מדליקים אותם לפני הדלקת נרות שבת), ולכן יש להקפיד שהנרות ידלקו לפחות חמישים דקות אחרי השקיעה.

היום מתעכבים מעט ליד הנרות ולא חצי שעה כמו בכל ערב.

אסור להזיז בשבת מגש, כיסא או שולחן שהניחו עליו את נרות חנוכה. אם רוצים להשתמש בו או להזיז אותו הצידה כדי לעבור שם במהלך השבת, צריך להניח ביום שישי על אותו מגש או כיסא שעליו מניחים את החנוכייה גם חלה או גביע קידוש (לא פשוט וזול אלא גביע בעל ערך), ואז לאחר שיכבו הנרות אפשר יהיה להזיז את המגש/הכיסא יחד עם החנוכייה שעליו לכל מקום שרוצים.

ישראל: "ובראשי חודשיכם" עד הסוף. בספר השני קוראים לעולה הרביעי את פרשת הנשיא "ביום השביעי". חצי קדיש. אשרי, ובא לציון [החזן לא מסיים אותו בקול], יהללו, הנחת תפילין דרבינו תם וחליצתן (לאחר שקוראים בהן את הסדר הקבוע), החזן אומר מזמור תהלים כלשהו ואחריו חצי קדיש, תפילת מוסף.

יש נוהגים להוסיף מאכל מיוחד בסעודה לכבוד ראש חודש.

יום שני

ב' בטבת

נר שמיני של חנוכה ("זאת חנוכה")

ביום זה משלימים ומוסיפים בנתינת דמי חנוכה, משלימים את הפעולות ב"מבצע חנוכה" ועורכים התוועדות.

יש ללמוד ביום זה את מאמר "ביום השמיני" מלקוטי תורה (כולו או חלקו), המבאר את מעלת יום "זאת חנוכה", והעיקר 'לחיות' עם המאמר.

בהדלקה בבית הכנסת אין לכבות את הנרות לאחר התפילה, ויש להשאיר אותם דולקים גם בצאת חנוכה (עד שיכבו).

את שאריות הפתילות והשמן המשוּמשים מהחנוכייה יש לשרוף (ללא דברים אחרים).

יום המישי

ה' טבת ("דידן נצח")

הרבי הכריז על יום זה כיום סגולה ועת רצון, בעקבות "דידן נצח" במשפט הספרים, ויצא בקריאה קדושה להרחיב את הספריות (הציבוריות והפרטיות), ובמיוחד את הספריות הפרטיות של הילדים, בספרי רבותינו נשיאנו ובספרי קודש בכלל.

ביום זה יש להוסיף בקביעות עיתים לתורה ובמיוחד בלימוד רבים, ובמיוחד לימוד הלכה ופנימיות התורה, וכן להשפיע על אנשים אחרים לעשות כך.

במוסף אומרים "אתה יצרת". מי שטעה ואמר "תקנת שבת" כמו בכל שבת - אם נזכר במהלך התפילה, חוזר לאחור ומתחיל שוב "אתה יצרת"; ואם נזכר רק אחרי שסיים שמונה עשרה, מתפלל שוב שמונה עשרה.

עורכים התוועדות בבית הכנסת, וממשיכים אותה כל אחד בביתו עם בני הבית.

במנחה לא אומרים "צדקתך".

מוצאי שבת:

הערב 'ליל ניתל'. מצאת הכוכבים ועד חצות הלילה (יש לבדוק בלוחות הזמנים מה השעה המדויקת), לא לומדים תורה - גם לא חסידות. יש לשים לב לומר את מאמר החסידות בבית הכנסת לפני צאת הכוכבים.

האבלים אומרים את המשניות לאחר התפילה כרגיל.

בערב זה כדאי להימנע ממסיבות חנוכה פומביות, ולערוך את מסיבות החנוכה בחוג המשפחה ובבתים פרטיים וכדומה. ובמסיבות אלה לא אומרים דברי תורה, אך אפשר לספר לשיר ולספר סיפורי חסידים.

אין לאחר את תפילת ערבית כמו בכל מוצאי שבת, כדי שלא לאחר את הדלקת נרות חנוכה. לפני "עלינו לשבח" מדליקים נרות חנוכה בבית הכנסת (אם מי שמדליק את הנרות לא התפלל עדיין ערבית או שכח לומר "אתה חוננתנו" בתפילה, יאמר לפני ההדלקה "ברוך המבדיל בין קודש לחול").

בבית עורכים הבדלה, מדליקים נרות חנוכה ואחר כך אומרים "ויתן לך".

יום ראשון

א' בטבת

נר שביעי של חנוכה - ב' דראש חודש טבת

הסדר בשחרית לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם (עם התוספות לראש חודש), קדיש תתקבל, שיר של יום, ברכי נפשי, קדיש יתום, קריאת התורה.

מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים את קריאת ראש חודש - עליית כהן: "וידבר... רביעית ההין", לוי: "עולת תמיד... ונסכה",

מנורת הזהב

תאריך: ל' כסלו תשמ"ח

זהב בדגם המנורה של בית המקדש, שתכלול את כל הפריטים שהיו במנורת המקדש כמו הכפתורים, הגביעים והפרחים ושתהיה באותן מידות כמו המנורה המקורית.

הבעיה הייתה שהעבודה התחילה ארבעה ימים לפני חנוכה, מאוחר מדי כדי לבצע פרויקט מורכב כזה. אך הצורך החליט להתגייס לעניין בכל הכוח. הוא נכנס לסדנה שלו ועבד עשרה ימים ברצף, הבחורים עצמם הצטרפו אליו בלילות וסייעו לו במה שיכלו, ולקראת הדלקת נר שישי של חנוכה - המנורה המרהיבה הייתה מוכנה.

החנוכייה החדשה הייתה גם מיזם שעלה לא מעט. הוא הגיע לסכום של כשלושת אלפים דולר, בערכים של ימינו זה סכום שווה לכחמישים ושניים אלף דולר. גם לזה נמצא פתרון, כשאחד החסידים הנדיבים בקראון הייטס התגייס ותרם את הכסף.

לקראת תפילת ערבית, דקות לפני שהרבי נכנס לתפילה, הציבו את החנוכייה הגדולה, בגובה של כמטר ושמונים, על בימת התפילה של הרבי. הקהל שנכח במקום היה אחוז התפעלות, וציפו לראות כיצד הרבי יגיב. כשהרבי נכנס לתפילה, הוא שם לב מיד לחנוכייה החדשה וסקר אותה במבטו באריכות. גם במהלך התפילה, הרבי הסתובב לאחור מספר פעמים והתבונן בחנוכייה. אלה ועוד היו סימנים לכך שהרבי קיבל בשביעות רצון את היוזמה, ומאז זו החנוכייה המשמשת להדלקת נרות חנוכה ב-770.

בהתוועדות בשבת פרשת מסות-מסעי בשנת תשמ"ב, הרבי דיבר באריכות על צורת המנורה בבית המקדש. הרבי אמר שצורת הקנים המעוגלים הנפוצה היא שגויה, והמקור שלה הוא בתבליט שמופיע בשער טיטוס ברומא, שמתאר את הניצחון הרומאי ותהלוכת השלל והביזה של הרומאים מירושלים ושם נראית מנורה עם קנים עגולים. הרבי הוכיח שהמנורה בבית המקדש הייתה בעלת קנים ישרים אלכסוניים.

הרבי קרא לתקן את הטעות: "ישנם המציירים את המנורה באופן שששת קני המנורה היו בצורת חצי קשת, והקנה האמצעי עומד על גבי משטח של מתכת ולא על גבי רגלים, (כפי שמציירים על גבי שטרות הכסף בארץ הקודש, וכיוצא בזה). וכתוצאה מזה - ישנם מנורות של חנוכה העשויות בצורת חצי קשת, ועד שגם החנוכייה של 770 היא בצורת חצי קשת. וצויר זה אינו נכון!".

בעקבות השיחה, כמה בחורים החליטו לקחת יוזמה ולדאוג לחנוכייה גדולה חדשה להדלקת הנרות ב-770. היוזמה התגלגלה במשך מספר חודשים עד שהתגבשה לרעיון מיוחד במינו. הרעיון והביצוע לחנוכייה החדשה היו של ר' הירש פקר, צורך מקצועי שהתגורר בשכונת קראון הייטס. הוא הציע ליצור חנוכייה מצופה

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ט בכסלו	4.32	5.21	5.43	6.46	9.07	11.40	12.10	4.40.9	5.08
ש"ק, ל' בכסלו	4.33	5.21	5.43	6.46	9.07	11.40	12.10	4.41.5	5.08
א', א' בטבת	4.33	5.21	5.44	6.47	9.08	11.41	12.11	4.41.9	5.09
ב', ב' בטבת	4.34	5.22	5.44	6.47	9.08	11.41	12.11	4.42.6	5.09
ג', ג' בטבת	4.34	5.22	5.45	6.48	9.09	11.42	12.12	4.43.2	5.10
ד', ד' בטבת	4.34	5.23	5.45	6.48	9.09	11.42	12.12	4.43.8	5.10
ה', ה' בטבת	4.35	5.23	5.46	6.48	9.10	11.43	12.13	4.44.5	5.11
ו', ו' בטבת	4.35	5.23	5.46	6.49	9.10	11.43	12.13	4.45.2	5.12

לוח ללימוד הרמב"ם כ"ט בכסלו ה'תשפ"ג – ו' בטבת ה'תשפ"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ט בכסלו	הל' שאר אבות הטומאות פרק ו-ח.	הל' מלוה ולוה.. בפרקים אלו. פרק טו.	מ"ע צז.
ש"ק	ל' בכסלו	פרק ט-יא.	פרק טז.	מ"ע צז.
א'	א' בטבת	פרק יב-יד.	פרק יז.	מ"ע קה.
ב'	ב' בטבת	פרק טו-יז.	פרק יח.	מ"ע קה.
ג'	ג' בטבת	פרק יח-כ.	פרק יט.	מ"ע צח.
ד'	ד' בטבת	הל' טומאת אוכלין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כ.	מ"ע צח.
ה'	ה' בטבת	פרק ד-ו.	פרק כא.	מ"ע צח.
ו'	ו' בטבת	פרק ז-ט.	פרק כב.	מ"ע צח.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
מקץ - חנוכה	16:00	17:20	16:21	17:21	16:09	17:19	16:23	17:23
ויגש	16:05	17:24	16:26	17:26	16:13	17:23	16:28	17:27

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

ואתפסם רוחו וישלח ויקרא את־כל־חרטמי מצרים ואת־
כל־חכמיה ויספר פרעה להם את־חלמו ואין־פותר אותם
לפרעה: והנה בצפרא ומטרפא רוחה ושלח וקרא את כל
חרשי מצרים ואת כל חכמיה ואשטעי פרעה להזן את
חלמה ולית דפשר יתהזן לפרעה: ט וידבר שר
המשקים את־פרעה לאמר את־חטאי אני מוכיר
היום: וידבר שר המשקים את־פרעה לאמר את־חטאי
אני מוכיר היום: ומליל רב שקי (עם) לפרעה למימר
את סרחני אנא מדבר יומא דין: י פרעה קצף על־עבדיו
ויתן אתיו במשומר בית שר הטבחים אתיו ואת שר
האפים: פרעה קצף על־עבדיו ויתן אתיו במשומר בית שר
הטבחים אתיו ואת שר האפים: פרעה רגז על עבדוהי
ויהב יתי במשורת בית רב קטוליא יתי וית רב נחתומי:
יא ונחלמה חלום בלילה אחד אני והוא איש כפתרון
חלמו חלמו: ונחלמה חלום בלילה אחד אני והוא איש
כפתרון חלמו חלמו: וחלמנא חלמא בלילה חד אנא
והוא גבר כפשרון חלמה חלמנא: יב ושם אתנו גער
עברי עבד לשר הטבחים ונספרלו ויפתרלנו את
חלמתינו איש כחלמו פתר: ושם אתנו גער עברי עבד
לשר הטבחים ונספרלו ויפתרלנו את־חלמתינו איש
כחלמו פתר: ותמן עמנא עולם עברא עבדא לרב
קטוליא ואשטעינא לה ופשר לנא את חלמנא גבר
כחלמה פשר: יג ויהי כאשר פתרלנו כן היה אתי
השיב על־פני ואתו תלה: ויהי כאשר פתרלנו כן היה
אתי השיב על־פני ואתו תלה: והנה כמא די פשר לנא
כן הנה יתי אתיב על שמושי ויתה צלב: יד וישלח
פרעה ויקרא את־יוסף ויריצהו מן־הבור ויגלה ויחלף
שמלתיו ויבא אל־פרעה: וישלח פרעה ויקרא את־יוסף
ויריצהו מן־הבור ויגלה ויחלף שמלתיו ויבא אל־פרעה:
ושלח פרעה וקרא את יוסף וארהיטוהי מן בית אסירי
וספר ושני כסותה ועל לות פרעה:

שני טו ויאמר פרעה אל־יוסף חלום חלמתי ופתר אין
אתו ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתר
אתו: ויאמר פרעה אל־יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו
ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתר אתו: ואמר

א ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד
על־היאר: ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד
על־היאר: והנה מסוף פרתין שני ופרעה חלם והא קאם
על נהרא: ב והנה מן־היאר עלת שבע פרות יפות
מראה ובריאות בשר ותרגינה באחו: והנה מן־היאר
עלת שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר ותרגינה
באחו: והא מן נהרא סלקן שבע תורן שפירן למחזי
ופטימן בשר ורעין באחיה: ג והנה שבע פרות אחרות
עלות אחריהן מן־היאר רעות מראה ודקות בשר
ותעמדנה אצל הפרות על־שפת היאר: והנה שבע
פרות אחרות עלות אחריהן מן־היאר רעות מראה ודקות
בשר ותעמדנה אצל הפרות על־שפת היאר: והא שבע
תורן אחרנן סלקן במריהון מן נהרא בישן למחזי
ותסירן בשר וקמן לקבליהון דתורן על פיך נהרא:
ד ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את
שבע הפרות יפת המראה והבריאות ויקץ פרעה:
ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע
הפרות יפת המראה והבריאות ויקץ פרעה: ואכלן
תורתא בישן למחזי ותסירן בשר את שבע תורתא שפירן
למחזי ופטימתא ואתער פרעה: ה ויישן ויחלם שנית
והנה א שבע שבילים עלות בקנה אחד בריאות
וטבות: ויישן ויחלם שנית והנה א שבע שבילים עלות
בקנה אחד בריאות וטבות: ודמוך וחלם תנגות והא
שבע שבילא סלקן בקנא חד פטימן וטבן: ו והנה שבע
שבילים דקות ושרופת קדים צמחות אחריהן: והנה
שבע שבילים דקות ושרופת קדים צמחות אחריהן: והא
שבע שבילא לקן ושקיפן קדים צמחן בתריהון:
ז ותבלענה השבילים הדקות את שבע השבילים
הבריאות והמלאות ויקץ פרעה והנה חלום:
ותבלענה השבילים הדקות את שבע השבילים הבריאות
והמלאות ויקץ פרעה והנה חלום: וקלעא שבילא
לקתא את שבע שבילא פטימתא ומליטא ואתער פרעה
והא חלמא: ח ויהי בבקר ותפסם רוחו וישלח ויקרא
את־כל־חרטמי מצרים ואת־כל־חכמיה ויספר פרעה
להם את־חלמו ואין־פותר אותם לפרעה: ויהי בבקר

פרעה ליוסף חלמא חלמית ופֿשר לית לה ואָנא שמעית
עלף למימר דאָת שמע חלמא למפֿשר יתה: טו וַיַּעַן יוֹסֵף
אֶת־פֶּרְעָה לֵאמֹר בִּלְעָדֵי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם
פֶּרְעָה: וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת־פֶּרְעָה לֵאמֹר בִּלְעָדֵי אֱלֹהִים יַעֲנֶה
אֶת־שְׁלוֹם פֶּרְעָה: וְאֶחֱיב יוֹסֵף ית פֶּרְעָה למימר בר מן
חכמתי אֶלְהֶן מן קדם יי יתתב ית שְׁלָמָא דְּפֶרְעָה:
וַיַּדְבֵּר פֶּרְעָה אֶל־יוֹסֵף בְּחִלְמֵי הַנִּגְנִי עֹמֵד עַל־שֹׁפֶת
הַיָּאָר: וַיַּדְבֵּר פֶּרְעָה אֶל־יוֹסֵף בְּחִלְמֵי הַנִּגְנִי עֹמֵד עַל־שֹׁפֶת
הַיָּאָר: וּמִלִּיל פֶּרְעָה (עם) לְיוֹסֵף בְּחִלְמֵי הָא אָנָּה קָאם
על כִּיף נְהָרָא: יח וְהִנֵּה מִן־הַיָּאָר עֹלָת שֶׁבַע פְּרוֹת
בְּרִיאֹת בָּשָׂר וַיִּפֹּת תָּאֵר וּתְרַעֲנָה בְּאָחוּ: וְהִנֵּה
מִן־הַיָּאָר עֹלָת שֶׁבַע פְּרוֹת בְּרִיאֹת בָּשָׂר וַיִּפֹּת תָּאֵר
וּתְרַעֲנָה בְּאָחוּ: וְהָא מִן נְהָרָא סִלְקֵן שֶׁבַע תּוֹרְמָא פְּטִימָן
בָּשָׂר וּשְׁפִירָן לְמַחְזִי וְרַעֲזָן בְּאֶחָהּ: יט וְהִנֵּה שֶׁבַע־פְּרוֹת
אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן דְּלוֹת וְרַעוֹת תָּאֵר מְאֹד וְרִקּוֹת
בָּשָׂר לֹא־רֵאִיתִי כְּהִנֵּה בְּכָל־אַרְצָן מִצְרַיִם לְרַע: וְהִנֵּה
שֶׁבַע־פְּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן דְּלוֹת וְרַעוֹת תָּאֵר מְאֹד
וְרִקּוֹת בָּשָׂר לֹא־רֵאִיתִי כְּהִנֵּה בְּכָל־אַרְצָן מִצְרַיִם לְרַע: וְהָא
שֶׁבַע תּוֹרְמָא אַחֲרֵיהֶן סִלְקֵן בְּתַרְהֵון חֲסִינָן וּבִישָׁן לְמַחְזִי
לְחֻדָּא וּחֲסִידָן בָּשָׂר לֹא חֲזִיתִי כֹתֶהֱן בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם
לְבִישׁוֹ: כ וּתְאֹכְלִנְהּ הַפְּרוֹת הַרְקוֹת וְהַרְעוֹת אֶת שֶׁבַע
הַפְּרוֹת הָרֵאשֹׁנוֹת הַבְּרִיאֹת: וּתְאֹכְלִנְהּ הַפְּרוֹת הַרְקוֹת
וְהַרְעוֹת אֶת שֶׁבַע הַפְּרוֹת הָרֵאשֹׁנוֹת הַבְּרִיאֹת: וְאַכְלֵן
תּוֹרְמָא חֲסִיכְתָּא וּבִישְׁתָּא ית שֶׁבַע תּוֹרְמָא קִדְמִיתָא
פְּטִימִיתָא: כא וּתְבֹאֲנָה אֶל־קִרְפְּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי־בָאוּ
אֶל־קִרְפְּנָה וּמִרְאִיהֶן רַע כְּאִשֶּׁר בְּתַחֲלָה וְאִיקְיָן:
וּתְבֹאֲנָה אֶל־קִרְפְּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי־בָאוּ אֶל־קִרְפְּנָה וּמִרְאִיהֶן
רַע כְּאִשֶּׁר בְּתַחֲלָה וְאִיקְיָן: וְעַל לְמַעֲיָהֶן וְלֹא אֶתְיַדַּע אַרִי
עֲלוּ לְמַעֲיָהֶן וּמַחְזִיָּהֶן בִּיש כַּד בְּקִדְמִיתָא וְאַחֲרֵיתָא:
כב וְאֵרָא בְּחִלְמֵי וְהִנֵּה ו שֶׁבַע שְׁבָלִים עֹלָת בְּקִנָּה אַחַד
מִלֵּאָת וּטְבוֹת: וְאֵרָא בְּחִלְמֵי וְהִנֵּה ו שֶׁבַע שְׁבָלִים עֹלָת
בְּקִנָּה אַחַד מִלֵּאָת וּטְבוֹת: וְחֲזִית בְּחִלְמֵי וְהָא שֶׁבַע
שְׁבָלִיא סִלְקֵן בְּקִנָּיָא חַד מְלִין וְטָבָן: כג וְהִנֵּה שֶׁבַע
שְׁבָלִים צְנֻמּוֹת דְּקוֹת שְׂדֵפוֹת קָדִים צְמֻחוֹת אַחֲרֵיהֶם:
וְהִנֵּה שֶׁבַע שְׁבָלִים צְנֻמּוֹת דְּקוֹת שְׂדֵפוֹת קָדִים צְמֻחוֹת
אַחֲרֵיהֶם: וְהָא שֶׁבַע שְׁבָלִיא נִצָּן לָקֵן שְׁקִיפֵן קִדְמֵן

בְּתַרְהֵון: כד וּתְבֹלְעֵן הַשְׁבָּלִים הַדְּקֹת אֶת שֶׁבַע
הַשְׁבָּלִים הַטְּבוֹת וְאִמְרֵן אֶל־הַחֲרֻטָּמִים וְאִין מְגִיד לִי:
וּתְבֹלְעֵן הַשְׁבָּלִים הַדְּקֹת אֶת שֶׁבַע הַשְׁבָּלִים הַטְּבוֹת וְאִמְרֵן
אֶל־הַחֲרֻטָּמִים וְאִין מְגִיד לִי: וּבִלְעָן שְׁבָלִיא לְקִנְתָּא ית
שֶׁבַע שְׁבָלִיא טְבִיתָא וְאַמְרִית לְחֻרְשָׁא וְלִית דִּי מַחְזִי לִי:
כה וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־פֶּרְעָה חֲלוֹם פֶּרְעָה אַחַד הוּא אֶת
אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֲשָׂה הַגִּיד לְפֶרְעָה: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
אֶל־פֶּרְעָה חֲלוֹם פֶּרְעָה אַחַד הוּא אֶת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים
עֲשָׂה הַגִּיד לְפֶרְעָה: וְאִמְרֵן יוֹסֵף לְפֶרְעָה חֲלוֹמָא פֶּרְעָה חַד
הוּא ית דִּי יי עֲתִיד לְמַעַבְד חֲזִי לְפֶרְעָה: כו שֶׁבַע פְּרוֹת
הַטְּבוֹת שֶׁבַע שְׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשְׁבָּלִים הַטְּבוֹת שֶׁבַע
שְׁנִים הֵנָּה חֲלוֹם אַחַד הוּא: שֶׁבַע פְּרוֹת הַטְּבוֹת שֶׁבַע
שְׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשְׁבָּלִים הַטְּבוֹת שֶׁבַע שְׁנִים הֵנָּה חֲלוֹם
אַחַד הוּא: שֶׁבַע תּוֹרְמָא טְבִיתָא שֶׁבַע שְׁנִין אֲנוּן וּשְׁבַע
שְׁבָלִיא טְבִיתָא שֶׁבַע שְׁנִין אֲנוּן חֲלוֹמָא חַד הוּא: כז וְשֶׁבַע
הַפְּרוֹת הַרְקוֹת וְהַרְעוֹת הַעֹלָת אַחֲרֵיהֶן שֶׁבַע שְׁנִים
הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשְׁבָּלִים הַרְקוֹת שְׂדֵפוֹת הַקָּדִים יְהִיֹּו שֶׁבַע
שְׁנֵי רַעֲב: וְשֶׁבַע הַפְּרוֹת הַרְקוֹת וְהַרְעוֹת הַעֹלָת אַחֲרֵיהֶן
שֶׁבַע שְׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשְׁבָּלִים הַרְקוֹת שְׂדֵפוֹת הַקָּדִים
יְהִיֹּו שֶׁבַע שְׁנֵי רַעֲב: וּשְׁבַע תּוֹרְמָא חֲסִיכְתָּא וּבִישְׁתָּא
דְּסִלְקֵן בְּתַרְהֵון שֶׁבַע (נ"י שְׁבָעָא) שְׁנִין אֲנוּן וּשְׁבַע
שְׁבָלִיא לְקִנְתָּא דְּשְׁקִיפֵן קִדְמֵן וְחֲזִין שֶׁבַע שְׁנֵי כְּפָא:
כח הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבְרִיתִי אֶל־פֶּרְעָה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים
עֲשָׂה הָרָאָה אֶת־פֶּרְעָה: הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבְרִיתִי
אֶל־פֶּרְעָה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֲשָׂה הָרָאָה אֶת־פֶּרְעָה: הוּא
פְּתֻמָּא דִּי מִלִּילִית עִם פֶּרְעָה דִּי יי עֲתִיד לְמַעַבְד אַחְזִי
לְפֶרְעָה: כט הֵנָּה שֶׁבַע שְׁנִים בְּאֹת שֶׁבַע גְּדוֹל בְּכָל־
אַרְצָן מִצְרַיִם: הֵנָּה שֶׁבַע שְׁנִים בְּאֹת שֶׁבַע גְּדוֹל בְּכָל־
בְּכָל־אַרְצָן מִצְרַיִם: הָא שֶׁבַע שְׁנִין אַתְּנָן סְבָעָא (נ"י
שְׁבָעָא) רְבָא בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם: ל וְקָמוּ שֶׁבַע שְׁנֵי
רַעֲב אַחֲרֵיהֶן וּנְשַׁכּוּ כְּלֵי־הַשֶּׁבַע בְּאַרְצָן מִצְרַיִם וּכְלָה
הָרַעֲב אֶת־הָאָרֶץ: וְקָמוּ שֶׁבַע שְׁנֵי רַעֲב אַחֲרֵיהֶן וּנְשַׁכּוּ
כְּלֵי־הַשֶּׁבַע בְּאַרְצָן מִצְרַיִם וּכְלָה הָרַעֲב אֶת־הָאָרֶץ: וּקְיוּמוֹן
שֶׁבַע שְׁנֵי כְּפָא בְּתַרְהֵון וְיִתְגַּשִּׁי כָּל סְבָעָא (נ"י שְׁבָעָא)
בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וּיְשִׁיבִי כְּפָא ית (עֲמָא ד) אַרְעָא:
לא וְלֹא־יֹודַע הַשְּׁבַע בְּאַרְצָן מִפְּנֵי הָרַעֲב הָהוּא אַחֲרֵי

כן כִּי־כָבֵד הוּא מֵאֹד: וְלֹא־יִזְדַּע הַשֹּׁכֵעַ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
הָרַעַב הַהוּא אַחֲרֵיכֶן כִּי־כָבֵד הוּא מֵאֹד: וְלֹא יִתְדַע
שׁוֹכֵעַ (נ"י שֹׁכֵעַ) בְּאַרְעָא מִן קֳדָם כִּנְפֹא הַהוּא דִּיהִי
כְּתֵר כֹּן אַרְי מְקִיף הוּא לְהִדָּא: לֹא וְעַל הַשְּׁנוֹת הַחֲלוֹם
אֶל־פְּרָעָה פְּעָמִים כִּי־נִכּוֹן הִדְבֵּל מֵעַם הָאֱלֹהִים
וּמִמָּהֵר הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ: וְעַל הַשְּׁנוֹת הַחֲלוֹם אֶל־פְּרָעָה
פְּעָמִים כִּי־נִכּוֹן הִדְבֵּל מֵעַם הָאֱלֹהִים וּמִמָּהֵר הָאֱלֹהִים
לַעֲשׂוֹתוֹ: וְעַל דְּאִתְּנִית חֲלָמָא לְפְרָעָה תְּרַמִּין זְמַנִּין אַרְי
תְּקִין פְּתַגְמָא מִן קֳדָם יי ואֲחֵי יי לְמַעֲבָדָה: לֹא וְעַתָּה
יִרְא פְּרָעָה אִישׁ נִכּוֹן וְחֹכֵם וְיִשְׁתַּחֲוֶה עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם:
וְעַתָּה יִרְא פְּרָעָה אִישׁ נִכּוֹן וְחֹכֵם וְיִשְׁתַּחֲוֶה עַל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם: וְכַזֵּי יַחְזִי פְּרָעָה גֹבֵר סִכְלָתָן וְחִסְדִּים וּמִנְיָה עַל
אַרְעָא דְּמִצְרַיִם: לֹא יַעֲשֶׂה פְּרָעָה וְיִפְקֹד פְּקָדִים עַל־
הָאֶרֶץ וְחַמֶּשׁ אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְעַ שְׁנֵי הַשָּׁבָע:
יַעֲשֶׂה פְּרָעָה וְיִפְקֹד פְּקָדִים עַל־הָאֶרֶץ וְחַמֶּשׁ אֶת־אֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּשִׁבְעַ שְׁנֵי הַשָּׁבָע: יַעֲבֹד פְּרָעָה וַיִּמְנִי מִהִימְנִין עַל
אַרְעָא וַיִּזְרֹז יֵת אַרְעָא דְּמִצְרַיִם בְּשִׁבְעַ שְׁנֵי שׁוֹכְעַ (נ"י
שֹׁכֵעַ): לֹא וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֲכָל־הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת
הַבָּאֹת הָאֵלֶּה וַיַּצְבְּרוּ־בָר תַּחַת יַד־פְּרָעָה אֲכָל בָּעֲרִים
וְשִׁמְרוּ: וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֲכָל־הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת הַבָּאֹת
הָאֵלֶּה וַיַּצְבְּרוּ־בָר תַּחַת יַד־פְּרָעָה אֲכָל בָּעֲרִים וְשִׁמְרוּ:
וַיִּכְנָשׁוּן יֵת כָּל עֵיבוֹר שְׁנֵי טָבִין דְּאִתְּנִין הָאֵלִין וַיַּצְרִין
עֵיבוֹר תַּחוּת יֵדָא דְּפְרָעָה עֵיבוֹרָא בְּקִינֻיָּא וְיִסְרוּן:
לֹא וְהִיָּה הָאֲכָל לְפִקְדוֹן לְאֶרֶץ לְשִׁבְעַ שְׁנֵי הָרַעַב אֲשֶׁר
תֵּהֱיוּן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא־תִפְתָּר הָאֶרֶץ בְּרַעַב: וְהִיָּה
הָאֲכָל לְפִקְדוֹן לְאֶרֶץ לְשִׁבְעַ שְׁנֵי הָרַעַב אֲשֶׁר תֵּהֱיוּן בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם וְלֹא־תִפְתָּר הָאֶרֶץ בְּרַעַב: וְהִי עֵבוֹרָא גְּנִי
(לְעִמָּא ד) לְאַרְעָא לְשִׁבְעַ שְׁנֵי כִפְנָא דִּי תְּהוֹנִין בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם וְלֹא תִשְׁתַּיִצִי עִמָּא דְּאַרְעָא כִּכְפְּנָא: לֹא וַיִּיטֹב
הַדְּבָר בְּעֵינֵי פְּרָעָה וּבְעֵינֵי כָּל־עַבְדָּיו: וַיִּיטֹב הַדְּבָר
בְּעֵינֵי פְּרָעָה וּבְעֵינֵי כָּל־עַבְדָּיו: וּשְׁפֵר פְּתַגְמָא בְּעֵינֵי פְּרָעָה
וּבְעֵינֵי כָּל עַבְדֹּהִי: לֹא וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־עַבְדָּיו הִנֵּמְצָא
כֹּה־אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ: וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־עַבְדָּיו
הִנֵּמְצָא כֹּה־אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ: וַאֲמַר פְּרָעָה
לְעַבְדֹּהִי הִי־שִׁתְּכַח בְּדִין גֹּבֵר דִּי רוּחַ נְבוּזָה מִן קֳדָם יי
בָּה:

שְׁלִישִׁי לֹא וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים
אוֹתָךְ אֶת־כָּל־זֹאת אֵין־נִכּוֹן וְחֹכֵם כְּמוֹדִי: וַיֹּאמֶר פְּרָעָה
אֶל־יֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֶת־כָּל־זֹאת אֵין־נִכּוֹן
וְחֹכֵם כְּמוֹדִי: וַאֲמַר פְּרָעָה לְיֹסֵף כְּתֵר דְּאוֹדַע יי יֵתָּה יֵת
כָּל דָּא לִית סִכְלָתָן וְחִסְדִּים כְּתֵרָה: מֵאֲתָה תִּהְיֶה
עַל־בֵּיתִי וְעַל־פִּיךָ יִשָּׁק כָּל־עַמִּי רַק הַכֶּסֶף אֲגִדֵּל מִמֶּךָ:
אֲתָה תִּהְיֶה עַל־בֵּיתִי וְעַל־פִּיךָ יִשָּׁק כָּל־עַמִּי רַק הַכֶּסֶף
אֲגִדֵּל מִמֶּךָ: אֲתָה תִּהְיֶה מִמָּנָא עַל בֵּיתִי וְעַל מִימְרָךְ יִתְּנוּ כָּל
עַמִּי לְחוּד כְּרִסִּי מִלְכוּתָא דְּבִין אֵיהִי זְקִיר מִנֶּךָ:
מֵאֵלֶּיךָ וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יֹסֵף רָאֵה נִתְּנִי אוֹתָךְ עַל
כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יֹסֵף רָאֵה נִתְּנִי אוֹתָךְ
עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַאֲמַר פְּרָעָה לְיֹסֵף חַזִּי מִנִּיתִי יֵתָּה
עַל כָּל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם: מִכּ וְיִסֵּר פְּרָעָה אֶת־טִבְעֵתוֹ
מַעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אוֹתָהּ עַל־יַד יֹסֵף וַיִּלְבֹּשׁ אוֹתוֹ בְּגָדֵי־שֵׁשׁ
וַיִּשֶׂם רֶכֶד הַזָּהָב עַל־צְוָארָו: וְיִסֵּר פְּרָעָה אֶת־טִבְעֵתוֹ
מַעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אוֹתָהּ עַל־יַד יֹסֵף וַיִּלְבֹּשׁ אוֹתוֹ בְּגָדֵי־שֵׁשׁ
וַיִּשֶׂם רֶכֶד הַזָּהָב עַל־צְוָארָו: וַאֲעֻדִּי פְּרָעָה יֵת עֲזָקְתָּה מַעַל
יְדָהּ וַיִּהְיֶה יֵתָּה עַל יְדָא דְּיֹסֵף וְאֶלְבִּישׁ יֵתָּה לְבָשִׁין דְּבוּזִין
וְשׁוּי מְנִיכָא דְּדַחְבָּא עַל צְוָארָה: מִכּ וַיִּרְכַּב אוֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת
הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר־לּוֹ וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָ וְנִתְּנוּ אוֹתוֹ עַל
כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּרְכַּב אוֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר־לּוֹ
וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָ וְנִתְּנוּ אוֹתוֹ עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם:
וַאֲרָכִיב יֵתָּה בְּתַכְפָּא תְּנִימָא (נ"י תְּנִימָא) דִּי לֹא וַאֲכָרִיו
קְדָמוּהִי דִּין אֲבָא לְמַלְכָּא וּמְנִי יֵתָּה עַל כָּל אַרְעָא
דְּמִצְרַיִם: מִדּ וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יֹסֵף אֲנִי פְּרָעָה
וּבְלַעְדִּיךָ לֹא־יִדְּעוּ אִישׁ אֶת־יְדֹ וְאֶת־דְּגֻלּוֹ בְּכָל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יֹסֵף אֲנִי פְּרָעָה וּבְלַעְדִּיךָ
לֹא־יִדְּעוּ אִישׁ אֶת־יְדֹ וְאֶת־דְּגֻלּוֹ בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַאֲמַר
פְּרָעָה לְיֹסֵף אֲנִי פְּרָעָה וְכֵר מִימְרָךְ לֹא יִדְּעוּ גֹבֵר יֵתָּה
לְמִיחַד זֵין וְיֵת וְגֵלָה לְמַרְכָּב עַל סוּסָא בְּכָל אַרְעָא
דְּמִצְרַיִם: מִה וַיִּקְרָא פְּרָעָה שְׁמִי־יֹסֵף צִפְנָת פַּעֲנָה
וַיִּתְּנוּ־לּוֹ אֶת־אֶסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶּרַע כְּתֵר אֵן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא
יֹסֵף עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּקְרָא פְּרָעָה שְׁמִי־יֹסֵף צִפְנָת
פַּעֲנָה וַיִּתְּנוּ־לּוֹ אֶת־אֶסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶּרַע כְּתֵר אֵן לְאִשָּׁה
וַיֵּצֵא יֹסֵף עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּקְרָא פְּרָעָה שֵׁם יֹסֵף גִּבְרָא
דְּמִשְׁתַּמְרֵן גִּלְגֵּן לֹא וַיִּהְיֶה לֹא יֵת אֶסְנַת בַּת פּוֹטִי פֶּרַע רַבָּא

דאן לאתתא ונפק יוסף (שליט) על ארעא דמצרים: מו ויוסף בן־שלשים שנה בעמדו לפני פרעה מלך־מצרים ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל־ארץ מצרים: ויוסף בן־שלשים שנה בעמדו לפני פרעה מלך־מצרים ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל־ארץ מצרים: ויוסף בר תלתין שנין פד קם קדם פרעה מלכא דמצרים ונפק יוסף מן קדם פרעה ויעבר (שליט) בכל ארעא דמצרים: מו ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים: ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים: וכןשו דגרי ארעא בשבע שני שובעא (נ"י שבעא) עיבורא לאוצרין: מה ויקבץ את־כל־אכל | שבע שנים אשר היו בארץ מצרים ויתן־אכל בערים אכל שדה־העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה: ויקבץ את־כל־אכל | שבע שנים אשר היו בארץ מצרים ויתן־אכל בערים אכל שדה־העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה: וכןש ית כל עיבור שבע שנין די הוו בארעא דמצרים ויהב עיבור בקרנא עבור חקל קרתא די בסתרנחא ייהב בגוה: מט ויעבר יוסף בר כחול הים הרבה מאד עד כ־חדל לספר כ־אין מספר: ויעבר יוסף בר כחול הים הרבה מאד עד כ־חדל לספר כ־אין מספר: וכןש יוסף עבורא כחלא דימא סגי לחדא עד די פסק לממני ארי לית מנן: נ ויליוסף ילד שני בנים במרם תבוא שנת הרעב אשר ילדה־לו אסנת בת־פוטי פרע בתן און: ויליוסף ילד שני בנים במרם תבוא שנת הרעב אשר ילדה־לו אסנת בת־פוטי פרע בתן און: ויליוסף אתיליד תרתין בנין עד לא עלת שתא דכפנא דילידת לה אסנת בת פוטי פרע רבא דאון: נא ויקרא יוסף את־שם הבכור מנשה כ־נשני אלהים את־פלעמלי ואת פל־בית אבי: ויקרא יוסף את־שם הבכור מנשה כ־נשני אלהים את־פלעמלי ואת פל־בית אבי: ויקרא יוסף ית שום בוכרא מנשה ארי אנשיני יי ית כל עמלי וית כל בית אבא: נב ואת שם השני קרא אפרים כ־הפרני אלהים בארץ עניי: ואת שם השני קרא אפרים כ־הפרני אלהים בארץ עניי: וית שום תנינא קרא אפרים ארי אפשיני יי בארע שעבודי:

רביעי ג ותכלינה שבע שני השבע אשר היה בארץ

מצרים: ותכלינה שבע שני השבע אשר היה בארץ מצרים: ושלמת שבע שני שובעא (נ"י שבעא) די הוה בארעא דמצרים: נה ותכלינה שבע שני הרעב לבוא כאשר אמר יוסף ויהי רעב בכל־הארצות ובכל־ארץ מצרים היה לחם: ותכלינה שבע שני הרעב לבוא כאשר אמר יוסף ויהי רעב בכל־הארצות ובכל־ארץ מצרים היה לחם: ושריאת שבע שני כפנא למיעל כמא די אמר יוסף והוה כפנא בכל ארעא ובכל ארעא דמצרים הוה לחמא: נה ותרעב כל־ארץ מצרים ויצעק העם אל־פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל־מצרים לבו אל־יוסף אשר־יאמר לכם תעשו: ותרעב כל־ארץ מצרים ויצעק העם אל־פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל־מצרים לבו אל־יוסף אשר־יאמר לכם תעשו: וכפנת כל ארעא דמצרים וצוח עמא (קדם) לפרעה (צל) ללחמא ואמר פרעה לכל מצראי איזילו לות יוסף די יימר לכו תעבדון: ט והרעב היה על כל־פני הארץ ויפתח יוסף את־כל־אשר בהם וישבר למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים: והרעב היה על כל־פני הארץ ויפתח יוסף את־כל־אשר בהם וישבר למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים: וכפנא הוה על כל אפי ארעא ופתח יוסף ית כל (אוצרנא) די בהון עיבורא וזבין למצרים וחקיף כפנא בארעא דמצרים: ט וכל־הארץ באו מצרימה לשבר אל־יוסף כ־יחזק הרעב בכל־הארץ: וכל־הארץ באו מצרימה לשבר אל־יוסף כ־יחזק הרעב בכל־הארץ: וכל דגרי ארעא עלו למצרים למזבן עבורא מן יוסף ארי תקיף כפנא בכל ארעא: א וירא יעקב כי יש־שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו: וירא יעקב כי יש־שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו: ויחזא יעקב ארי אית עיבורא מזבין במצרים ואמר יעקב לבנויה למה מתחזון: ב ויאמר הנה שמעתי כי יש־שבר במצרים רדו־שמה ושבדו־לנו משם ונחיה ולא נמות: ויאמר הנה שמעתי כי יש־שבר במצרים רדו־שמה ושבדו־לנו משם ונחיה ולא נמות: ואמר הא שמעית אמרין ארי אית עיבורא מזבין במצרים חיותו לתמן וזבוננו לנא מתמן ונחי ולא נמות: ג וירדו אחי־יוסף עשרה לשבר בר ממצרים: וירדו

אחִי־יוֹסֵף עֲשָׂה לְשֹׁכֵר כָּר מִמִּצְרַיִם: וַיַּחֲתוּ אֹחֵי יוֹסֵף
עֶסְרָא לְמִזְבֵּן עִיבֹרָא מִמִּצְרַיִם: וְאֶת־בְּנֵימִין אֹחֵי יוֹסֵף
לֹא־שָׁלַח יַעֲקֹב אֶת־אֹחָיו כִּי אֹמֵר פִּן־יִקְרָאנוּ אִסּוֹן:
וְאֶת־בְּנֵימִין אֹחֵי יוֹסֵף לֹא־שָׁלַח יַעֲקֹב אֶת־אֹחָיו כִּי אֹמֵר
פִּן־יִקְרָאנוּ אִסּוֹן: וַיֵּת בְּנֵימִין אַחוּהִי דְיוֹסֵף לֹא שָׁלַח יַעֲקֹב
עִם אַחוּהִי אֲרִי אֲמַר דְּלִמָּא יַעֲרֻנָּה מוֹתָא: ה וַיָּבֹאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְשֹׁכֵר בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי־הָיָה הָרָעָב בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן: וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשֹׁכֵר בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי־הָיָה
הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: וְאֵתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִזְבֵּן עִיבֹרָא בְּגוֹ
עֲלִיא אֲרִי הָיָה כִּפְנָא בְּאֶרְעָא דְכְנָעַן: וַיְוִסֵף הוּא
הַשְׁלִיט עַל־הָאֶרֶץ הוּא הַמְשָׁבִיר לְכָל־עַם הָאֶרֶץ
וַיָּבֹאוּ אֹחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּלוּ אִפְסִים אֶרְצָה: וַיְוִסֵף הוּא
הַשְׁלִיט עַל־הָאֶרֶץ הוּא הַמְשָׁבִיר לְכָל־עַם הָאֶרֶץ וַיָּבֹאוּ
אֹחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּלוּ אִפְסִים אֶרְצָה: וַיְוִסֵף הוּא דְשָׁלִיט
עַל אֶרְעָא הוּא דְזָבִין עִיבֹרָא לְכָל עַמָּא דְאֶרְעָא וְאֵתוּ
אֹחֵי יוֹסֵף וּסְגִידוּ לָהּ עַל אִפְסֵי עַל אֶרְעָא: וַיֵּרָא יוֹסֵף
אֶת־אֹחָיו וַיִּכְרַם וַיִּתְּנֵם אֵלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אִתָּם קְשׁוֹת
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֵאֵן בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן
לְשֹׁכֵר־אֲכָל: וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶת־אֹחָיו וַיִּכְרַם וַיִּתְּנֵם אֵלֵיהֶם
וַיְדַבֵּר אִתָּם קְשׁוֹת וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֵאֵן בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ
מֵאֶרֶץ כְּנָעַן לְשֹׁכֵר־אֲכָל: וַיַּחֲזֵא יוֹסֵף יֵת אַחוּהִי
וַאֲשַׁתְּמוֹדֵעֲנֹן וַחֲשִׁיב מַה דְּמַלִּיל לְהוֹן וּמַלִּיל עֲמֵהוֹן
קִשְׂיָא וַאֲמַר לְהוֹן מִנֵּן אֶתִּיתוֹן וַאֲמַר מֵאֶרְעָא דְכְנָעַן
לְמִזְבֵּן עִיבֹרָא: ה וַיִּכְרַם יוֹסֵף אֶת־אֹחָיו וְהֵם לֹא
הִכְרָהוּ: וַיִּכְרַם יוֹסֵף אֶת־אֹחָיו וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ:
וַאֲשַׁתְּמוֹדֵעַ יוֹסֵף יֵת אַחוּהִי וְאֵנֹן לֹא אֲשַׁתְּמוֹדֵעָה:
ט וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלֵם לָהֶם וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם מִרְגָּלִים אַתֶּם לְרָאוֹת אֶת־עֲרֹת הָאֶרֶץ בָּאתֶם:
וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלֵם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
מִרְגָּלִים אַתֶּם לְרָאוֹת אֶת־עֲרֹת הָאֶרֶץ בָּאתֶם: וַדְּכִיר
יוֹסֵף יֵת חֲלֹמָא דִּי תָלִים לְהוֹן וַאֲמַר לְהוֹן מַעֲלָלִין אַתֶּן
לְמַחְזִי יֵת בְּדָקָא דְאֶרְעָא אֶתִּיתוֹן: י וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא
אֲדִנִּי וְעַבְדִּיךָ בָּאוּ לְשֹׁכֵר־אֲכָל: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא אֲדִנִּי
וְעַבְדִּיךָ בָּאוּ לְשֹׁכֵר־אֲכָל: וַאֲמַר לָהּ לֹא רַבּוּנִי וְעַבְדִּיךָ
עָלוּ לְמִזְבֵּן עִיבֹרָא: יא כָּלְנוּ בְנֵי אִישׁ־אֶחָד נָחֲנוּ בְנִים
אֲנַחְנוּ לֹא־הָיוּ עַבְדֵּיךָ מִרְגָּלִים: כָּלְנוּ בְנֵי אִישׁ־אֶחָד נָחֲנוּ

בְּנִים אֲנַחְנוּ לֹא־הָיוּ עַבְדֵּיךָ מִרְגָּלִים: כָּלְנוּ בְנֵי גִבְרָא חַד
נָחֲנוּ כִּיּוּנִי אֲנַחְנוּ לֹא הָיוּ עַבְדֵּיךָ אֵלֵילִי: יב וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם לֹא כִי־עֲרֹת הָאֶרֶץ בָּאתֶם לְרָאוֹת: וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם לֹא כִי־עֲרֹת הָאֶרֶץ בָּאתֶם לְרָאוֹת: וַאֲמַר לְהוֹן לֹא
אֲרִי בְּדָקָא דְאֶרְעָא אֶתִּיתוֹן לְמַחְזִי: יג וַיֹּאמְרוּ שְׁנִים עֶשְׂרֹן
עַבְדֵּיךָ אַחִים: י אֲנַחְנוּ בְנֵי אִישׁ־אֶחָד בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְהָיָה
הַקֶּטֶן אֶת־אֲבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינְנוּ: וַיֹּאמְרוּ שְׁנִים
עֶשְׂרֹן עַבְדֵּיךָ אַחִים: י אֲנַחְנוּ בְנֵי אִישׁ־אֶחָד בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
וְהָיָה הַקֶּטֶן אֶת־אֲבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינְנוּ: וַאֲמַר תְּרִין
עֶסְרֵי עַבְדֵּיךָ אַחִין אֲנַחְנוּ בְנֵי גִבְרָא חַד בְּאֶרְעָא דְכְנָעַן
וְהָא זַעֲרָא עִם אֲבֹנָא יוֹמָא דִּין וַחַד לִיתוּהִי: יד וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר מִרְגָּלִים
אַתֶּם: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר
מִרְגָּלִים אַתֶּם: וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף הוּא דִּי מַלִּילִית עִמָּכוֹן
לְמִימַר מַעֲלִילִי אַתֶּן: טו בָּזֹאת תִּבְחֲנוּ חֵי פְרַעָה
אִם־תִּצָּאוּ מִזֶּה כִּי אִם־בָּבֹא אַחֲיֵכֶם הַקֶּטֶן הֵנָּה: בָּזֹאת
תִּבְחֲנוּ חֵי פְרַעָה אִם־תִּצָּאוּ מִזֶּה כִּי אִם־בָּבֹא אַחֲיֵכֶם
הַקֶּטֶן הֵנָּה: בָּדָא תִּבְחֲנוּן חֵי פְרַעָה אִם תִּפְקֹדִין מִכָּא
אֲלֵהִין בְּמַתִּי אַחוּכוֹן זַעֲרָא הָכָא: טז שְׁלַחוּ מִכֶּם אֶחָד
וַיִּקַּח אֶת־אֲחֵיכֶם וְאֵתֶם הָאֲסֹרִים וַיִּבְחָלוּ דְּבַרְיָכֶם
הָאֵמֶת אִתְּכֶם וְאִם־לֹא חֵי פְרַעָה כִּי מִרְגָּלִים אַתֶּם:
שְׁלַחוּ מִכֶּם אֶחָד וַיִּקַּח אֶת־אֲחֵיכֶם וְאֵתֶם הָאֲסֹרִים וַיִּבְחָלוּ
דְּבַרְיָכֶם הָאֵמֶת אִתְּכֶם וְאִם־לֹא חֵי פְרַעָה כִּי מִרְגָּלִים
אַתֶּם: שְׁלַחוּ מִכֶּם חַד וַיְדַבֵּר יֵת אַחוּכוֹן וְאֵתֶן הַתְּאֲסָרוֹן
וַיִּתְּבַחֲנוּן פְּתַגְמִיכוֹן הַקִּשּׁוֹט אַתֶּן אֲמַרִין וְאִם לֹא חֵי
פְרַעָה אֲרִי מַעֲלִילִי אַתֶּן: יז וַיֹּאכֵף אֲתֶם אֲלִי־מִשְׁמַר
שְׁלֹשֶׁת יָמִים: וַיֹּאכֵף אֲתֶם אֲלִי־מִשְׁמַר שְׁלֹשֶׁת יָמִים:
וַכְּנֵשׁ יִתְהוֹן (לְבֵית) לְמִשְׁרָא תִלְתָּא יוֹמִין: יח וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם יוֹסֵף בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ אֶת־
הָאֱלֹהִים אֲנִי יֵרָא: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת
עָשׂוּ וַחֲיוּ אֶת־הָאֱלֹהִים אֲנִי יֵרָא: וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף בְּיוֹמָא
תְּלִיתָאָה דָּא עִיבִידוּ וְקִיִּימוּ מִן קֳדָם יְיָ אֲנָא דְחַל:

חֲמִישִׁי יט אִם־בְּנִים אַתֶּם אַחֲיֵכֶם אֶחָד יֹאסֵר בְּבֵית
מִשְׁמָרְכֶם וְאַתֶּם לְכוּ הִבִּיאוּ שָׂכָר רַעֲבֹן בְּתִיכֶם:
אִם־בְּנִים אַתֶּם אַחֲיֵכֶם אֶחָד יֹאסֵר בְּבֵית מִשְׁמָרְכֶם וְאַתֶּם
לְכוּ הִבִּיאוּ שָׂכָר רַעֲבֹן בְּתִיכֶם: אִם כִּיּוּנִי אַתֶּן אַחוּכוֹן

חד יתאסר בבית משרתכון ואתון איזילו אובילו עיבורא
 דחסיר בכתכון: כ ואת אחיכם הקטן תביאו אלי
 ויאמנו דבריכם ולא תמותו ויעשורכן: ואת אחיכם
 הקטן תביאו אלי ויאמנו דבריכם ולא תמותו ויעשורכן:
 וית אחוכון ועירא פיתון לותי ויהימנן פתגמיכון ולא
 תמותון ועבדו כן: כא ויאמרו איש אל אחיו אבל
 אשמים | אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו
 בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה
 הזאת: ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים | אנחנו
 על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא
 שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת: ואמרו גבר
 לאחיהי בקושטא חבינ אנחנא על אחונא די חזינא עקת
 נפשה כד הנה מתחנן לנא ולא קבלנא מנה על כן אתמ
 לותנא עקתא דנא: כב וענן ראובן אתם לאמר הלוא
 אמרתי אליכם | לאמר אל תתחטאו בילד ולא
 שמעתם וגם דמו הנה נדרש: וענן ראובן אתם לאמר
 הלוא אמרתי אליכם | לאמר אל תתחטאו בילד ולא
 שמעתם וגם דמו הנה נדרש: ואתיב ראובן יתהון למימר
 הלא אמרית לותכון למימר לא תחובון (נ"י תחטאון)
 בעוליאמא ולא קבלתון ואף דמה הא מתבעי: כג והם לא
 ידעו כי שמע יוסף כי המליץ ביניהם: והם לא ידעו
 כי שמע יוסף כי המליץ ביניהם: ואנון לא ידעון ארי
 שמע יוסף ארי מתרגמן הנה ביניהון: כד ויסב מעליהם
 ויבך וישב אלהם וידבר אלהם ויקח מאתם את
 שמעון ויאסר אותו לעיניהם: ויסב מעליהם ויבך וישב
 אלהם וידבר אלהם ויקח מאתם את שמעון ויאסר אותו
 לעיניהם: ואסתחר מעליהון ויבא ותב לותהון ומליל
 עמהון ודבר מלותהון ית שמעון ואסר תה לעיניהון:
 כה ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב כספיהם
 איש אל שכו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן:
 ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב כספיהם איש
 אל שכו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן: ופקיד
 יוסף ומלו ית מגיהון עיבורא ולא תבא כספיהון גבר
 לסקה ולמתן להון וזדין לארמא ועבד להון כן:
 כו וישאו את שברם על חמריהם וילכו משם: וישאו
 את שברם על חמריהם וילכו משם: ונסלו ית עיבורהון

על חמריהון ונסלו מתמן: כז ויפתח האחד את שכו
 לתת כספוא לחמרו כמלון וירא את כספו והנה הוא
 כפי אמתתו: ויפתח האחד את שכו לתת כספוא
 לחמרו כמלון וירא את כספו והנה הוא כפי אמתתו:
 ופתח חד ית סקה למתן כסתא לחמרה בבית מבתא
 ויחזא ית כספה והא הוא כפוס טוענה: כח ויאמר
 אל אחיו הושב כספי וגם הנה באמתתתי ויצא לכם
 ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלהים
 לנו: ויאמר אל אחיו הושב כספי וגם הנה באמתתתי
 ויצא לכם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה
 אלהים לנו: ואמר לאחיהי אתחב כספי ואף הא בטועני
 ונפק מדע לכהון ויהוה גבר לאחיהי למימר מה דא עבד
 יי לנא: כט ויבאו אליעקב אביהם ארצה כנען ויגידו
 לו את כל הקרת אתם לאמר: ויבאו אליעקב אביהם
 ארצה כנען ויגידו לו את כל הקרת אתם לאמר: ואתו
 לות יעקב אבהון ארעא דכנען וחייו (נ"י וחייו) לה
 ית כל דארען יתהון למימר: ל דבר האיש אדני הארץ
 אתנו קשות ויתן אתנו כמרגלים את הארץ: דבר
 האיש אדני הארץ אתנו קשות ויתן אתנו כמרגלים
 את הארץ: מליל גברא רבונא דארעא עמנא קשין (נ"י
 קשין) ויהב יתנא כמאליל ית ארעא: לא ויאמר אליו
 בנים אנחנו לא היינו מרגלים: ויאמר אליו בנים אנחנו
 לא היינו מרגלים: ואמנא לה פיגוי אנחנא לא חזינא
 מאלילי: לב שנים עשר אנחנו אחים בני אבינו האחד
 איננו והקטן היום את אבינו בארץ כנען: שנים עשר
 אנחנו אחים בני אבינו האחד איננו והקטן היום
 את אבינו בארץ כנען: תרין עסר אנחנא אחין בני אבונא
 חד ליתוהי וזעירא יומא דין עם אבונא בארעא דכנען:
 לג ויאמר אלינו האיש אדני הארץ בואת אדע כי
 בנים אתם אחיכם האחד הניחו אתי ואת רעבון
 בתיכם קחו ולכו: ויאמר אלינו האיש אדני הארץ בואת
 אדע כי בנים אתם אחיכם האחד הניחו אתי ואת רעבון
 בתיכם קחו ולכו: ואמר לנא גברא רבונא דארעא כדא
 אדע ארי פיגוי אתון אחוכון חד שבוקו לותי וית עיבורא
 דחסיר בכתכון סיבו ונאזילו: לד ותביאו את אחיכם
 הקטן אלי ואדעה כי לא מרגלים אתם כי בנים אתם

אֶת־אֲחִיכֶם אֶתֶּן לָכֶם וְאֶת־הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ: וְהָבִיאוּ
אֶת־אֲחִיכֶם הַקָּטָן אֵלַי וְאָדַעַה כִּי לֹא כְּרָגִלִים אִתָּם כִּי
כִנּוּם אִתָּם אֶת־אֲחִיכֶם אֶתֶּן לָכֶם וְאֶת־הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ:
וְאִתִּיאוּ יָת אַחֲוֹכֹן זַעֲרָא לְוִתִּי וְאָדַע אָרִי לֹא מֵאִלְיִ
אִתֶּן אָרִי בִּינְיִ אִתֶּן יָת אַחֲוֹכֹן אֶתֶּן לְכֹן וְיָת אַרְעָא
תַּעֲבֹדֵן בַּה סְחֹרְתָא: לֹא וְיִהִי הֵם מְרִיקִים שְׂקִיהֶם
וְהִנֵּה־אִישׁ צָרוּר־כֶּסֶף בִּשְׁקֹן וְיִרְאוּ אֶת־צָרֹת
כֶּסֶף־הֶמָּה וְאֲבִיהֶם וְיִירָאוּ: וְיִהִי הֵם מְרִיקִים שְׂקִיהֶם
וְהִנֵּה־אִישׁ צָרוּר־כֶּסֶף בִּשְׁקֹן וְיִרְאוּ אֶת־צָרֹת כֶּסֶף־הֶמָּה
וְאֲבִיהֶם וְיִירָאוּ: וְהָיָה אֲנֹן מְרִיקִין סְקִיהֶן וְהָא גְבַר
צָרִיר כֶּסֶף־בַּסֶּה בִּסְקָה וְחֹזֵן יָת צָרְרִי כֶסֶף־הֶמָּה אֲנֹן וְאֲבִיהֶן
וְיִחִילוּ: לו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֲתִי שְׂכַלְתֶּם
יוֹסֵף אֵינְנוּ וְשִׁמְעוֹן אֵינְנוּ וְאֶת־בְּנֵימֶן תִּקְחוּ עָלַי הֵיוּ
כְּלָנָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֲתִי שְׂכַלְתֶּם יוֹסֵף
אֵינְנוּ וְשִׁמְעוֹן אֵינְנוּ וְאֶת־בְּנֵימֶן תִּקְחוּ עָלַי הֵיוּ כְּלָנָה:
וַאֲמַר לְהוֹן יַעֲקֹב אֲבִיהֶן יִתִּי אֶת־כֶּלְתִּי יוֹסֵף לִיתֻחִי
וְשִׁמְעוֹן לֹא הָיָה הָכָא (לִיתֻחִי) וְיָת בְּנֵימֶן תִּדְבְּרוּן עָלַי
הָיוּ כְּלָהֹן: לו וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן אֶל־אָבִיו לֹא־מָר אֶת־שִׁנִּי
בְּנִי תָמִית אִם־לֹא אֲבִיאֲנוּ אֵלֶיךָ תָּנָה אֲתוֹ עַל־יְדֵי
וְאֲנִי אֲשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ: וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן אֶל־אָבִיו לֹא־מָר
אֶת־שִׁנִּי בְּנִי תָמִית אִם־לֹא אֲבִיאֲנוּ אֵלֶיךָ תָּנָה אֲתוֹ עַל־יְדֵי
וְאֲנִי אֲשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ: וַאֲמַר רְאוּבֵן לֹת אֲבִיהִי לְמִימַר יָת
תָּרִין בְּנִי תָמִית אִם לֹא אֲצִתְנָה לְוִתָּהּ הֵב יָתָה עַל יְדֵי
וְאָנָּה אֲתַבְנָה לָךְ: לו וַיֹּאמֶר לֹא־יִירָד בְּנִי עִמָּכֶם כִּי־
אֲחִיו מָת וְהוּא לְבָדוּ נִשְׁאָר וְקִרְאָהוּ אֶסֶן בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר
תִּלְכּוּ־בָּהּ וְהוֹרִדְתֶּם אֶת־שִׁיבְתִּי בְּיָגוֹן שְׂאוּלָּה: וַיֹּאמֶר
לֹא־יִירָד בְּנִי עִמָּכֶם כִּי־אֲחִיו מָת וְהוּא לְבָדוּ נִשְׁאָר וְקִרְאָהוּ
אֶסֶן בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּלְכּוּ־בָּהּ וְהוֹרִדְתֶּם אֶת־שִׁיבְתִּי בְּיָגוֹן
שְׂאוּלָּה: וַאֲמַר לֹא יָחֹת בְּרִי עִמָּכֹן אָרִי אֲחִיהִי מִית וְהוּא
בְּלַחֲדוּחֵי אֲשַׁמָּר וְיַעֲרַעֲנָה מוֹתָא בְּאַרְחָא דִּי תִּהְיוֹן בַּה
וְתִתְּנוּן יָת שִׁיבְתִּי בְּדוּנָא לְשָׂאוּל: א וְהָרַעַב כָּבֵד
בְּאַרְצָא: וְהָרַעַב כָּבֵד בְּאַרְצָא: וְכַפְנָא תַּקִּיף בְּאַרְעָא: כ וְיִהִי
כַּאֲשֶׁר כָּלוּ לֹאֲכָל אֶת־הַשֹּׁבֵר אֲשֶׁר הָבִיאוּ מִמִּצְרַיִם
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֲבִיהֶם שְׁבוּ שְׁבוּ־לָנוּ מַעֲט־אֲכָל: וְיִהִי
כַּאֲשֶׁר כָּלוּ לֹאֲכָל אֶת־הַשֹּׁבֵר אֲשֶׁר הָבִיאוּ מִמִּצְרַיִם וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם אֲבִיהֶם שְׁבוּ שְׁבוּ־לָנוּ מַעֲט־אֲכָל: וְהָיָה כִּד סִפְקוֹ

(עֵינֵי רִשׁ״י) לְמִיכָל יָת עִיבּוּרָא דְאִתִּיאוּ מִמִּצְרַיִם
וַאֲמַר לְהוֹן אֲבִיהֶן תּוֹכּוּ זְבוּנוּ לָנָא זַעֲרִי עִיבּוּרָא:
וַיֹּאמֶר אֲלֵיו יְהוּדָה לֹא־מָר הָעֵד הָעֵד בְּנֵי הָאִישׁ
לֹא־מָר לֹא־תִרְאוּ פָנַי בְּלִתִּי אֲחִיכֶם אִתָּכֶם: וַיֹּאמֶר אֲלֵיו
יְהוּדָה לֹא־מָר הָעֵד הָעֵד בְּנֵי הָאִישׁ לֹא־מָר לֹא־תִרְאוּ פָנַי
בְּלִתִּי אֲחִיכֶם אִתָּכֶם: וַאֲמַר לֵה יְהוּדָה לְמִימַר אֶסְהֵא
אֶסְהֵא בְּנָא גְבָרָא לְמִימַר לֹא תִּחְזוּן אֲפִי אֶלְהִין כִּד
אַחֲוִיכֹן עִמָּכֹן: ה אֲסִי־שֵׁךְ מִשְׁלַח אֶת־אֲחִינוּ אִתָּנוּ
גִּרְדָּה וְנִשְׁבְּרָה לָךְ אֲכָל: אֲסִי־שֵׁךְ מִשְׁלַח אֶת־אֲחִינוּ
אִתָּנוּ גִּרְדָּה וְנִשְׁבְּרָה לָךְ אֲכָל: אִם אִתָּךְ מִשְׁלַח יָת אַחֲוָנָא
עִמָּנָא יָחֹת וְנִזְנוּן לָךְ עִיבּוּרָא: ה וְאִם־אֵינְךָ מִשְׁלַח לֹא
גִּרְדָּה כִּי־הָאִישׁ אָמַר אֵלֵינוּ לֹא־תִרְאוּ פָנַי בְּלִתִּי אֲחִיכֶם
אִתָּכֶם: וְאִם־אֵינְךָ מִשְׁלַח לֹא גִרְדָּה כִּי־הָאִישׁ אָמַר אֵלֵינוּ
לֹא־תִרְאוּ פָנַי בְּלִתִּי אֲחִיכֶם אִתָּכֶם: וְאִם לִיתָךְ מִשְׁלַח לֹא
יָחֹת אָרִי גְבָרָא אָמַר לָנָא לֹא תִּחְזוּן אֲפִי אֶלְהִין כִּד
אַחֲוִיכֹן עִמָּכֹן: ו וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לָמָּה הִרְעַתֶּם לִי
לְהַנְדִּי לְאִישׁ הָעוֹד לָכֶם אַח: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לָמָּה
הִרְעַתֶּם לִי לְהַנְדִּי לְאִישׁ הָעוֹד לָכֶם אַח: וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל
לָמָּה אֲבָאֲשֶׁתֶּן לִי לְחַנּוּאָה לְגְבָרָא הָעֵד כְּעַן לְכֹן אַחָא:
ו וַיֹּאמְרוּ שְׂאוּל שְׂאֵל־הָאִישׁ לָנוּ וְלִמְלוֹךְתָּנוּ לֹא־מָר
הָעוֹד אֲבִיכֶם חֵל הָיִשׁ לָכֶם אַח וְנִגְדָּלוּ עַל־פִּי
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הִדְּוַע גִּדַּע כִּי יֹאמֶר הוֹרִידוּ אֶת־
אֲחִיכֶם: וַיֹּאמְרוּ שְׂאוּל שְׂאֵל־הָאִישׁ לָנוּ וְלִמְלוֹךְתָּנוּ לֹא־מָר
הָעוֹד אֲבִיכֶם חֵל הָיִשׁ לָכֶם אַח וְנִגְדָּלוּ עַל־פִּי הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה הִדְּוַע גִּדַּע כִּי יֹאמֶר הוֹרִידוּ אֶת־אֲחִיכֶם: וַאֲמָרוּ
מִשְׁאֵל שְׂאֵל גְּבָרָא לָנָא וְלִי־לְדוּתָנָא לְמִימַר הָעֵד כְּעַן
אַחֲוִיכֹן קָנִים הָיִית לְכֹן אַחָא וְחַנּוּנָא לֵה עַל מִימַר
פְּתַגְמִיָּא הָאֵלִין הַמַּדַּע תְּרִינָא יְדַעִין אָרִי יִימַר אוֹחִיתוּ יָת
אַחֲוִיכֹן: ה וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־יִשְׂרָאֵל אָבִיו שְׁלַחָה
הַנָּעַר אֲתִי וְנִקְוָמָה וְנִלְכָּה וְנַחֲחִיה וְלֹא נָמוּת גַּם־אֲנַחְנוּ
גַּם־אַתָּה גַּם־טַפְּנוּ: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־יִשְׂרָאֵל אָבִיו
שְׁלַחָה הַנָּעַר אֲתִי וְנִקְוָמָה וְנִלְכָּה וְנַחֲחִיה וְלֹא נָמוּת
גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אַתָּה גַּם־טַפְּנוּ: וַאֲמַר יְהוּדָה לְיִשְׂרָאֵל
אַחֲוִיהִי שְׁלַח עוֹלִמָּא עִמִּי וְנִקְוִים וְנִזִּיל וְנִיחִי וְלֹא נָמוּת
אַף אֲנַחְנוּ אַף אַתָּ אַף טַפְּלָנָא: ט אֲנִכִּי אֶעֱרְבֶנּוּ מִיְּדֵי
תִּבְקָשְׁנוּ אִם־לֹא הָבִיאתוּ אֵלֶיךָ וְהַצַּנְתִּיו לְפָנֶיךָ

והטאתי לך כל־הימים: אנכי אֶעֱבְדְּךָ מִיַּד הַבְּקָשָׁנוּ
אִם־לֹא הִיטְאוּ אֵלַי וְהַצַּגְתִּיו לִפְנֵיךָ וְהִטְאוּ לְךָ
כָּל־הַיָּמִים: אָנָּה מַעֲרִבָנָה בַּה מִן יְדִי תִבְעֶנָה אִם לֹא
אֲתַנֶּה לְךָ בְּאַקְיִמָנָה קְדָמְךָ וְאֵי חֲטִי לְךָ כָּל יוֹמִיָּא: י כִּי
לֹא־לֹא הִתְמַהֲמַהֲנוּ כִּי־עָתָה שָׁכְנוּ זֶה פַעַמִּים: כִּי לֹא־לֹא
הִתְמַהֲמַהֲנוּ כִּי־עָתָה שָׁכְנוּ זֶה פַעַמִּים: אַרִי אֱלוֹלָפוֹן בְּדָא
אֲתַעֲבִקְנָא אַרִי קַעֲן תִּבְנָא דְנָן תַּרְתִּין זְמַנִּין: יא וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם־כֵּן | אַפּוֹאׁ נָתַת עֲשׂוֹ קָחוּ
מִזְמַרְת הָאָרֶץ בְּכָל־כֶּם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה מִעֵט צָרִי
וּמִעֵט דְּבִשׁ נִכְאֹת וְלֹט בְּטָנִים וְשִׁקְדִים: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם־כֵּן | אַפּוֹאׁ נָתַת עֲשׂוֹ קָחוּ מִזְמַרְת
הָאָרֶץ בְּכָל־כֶּם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה מִעֵט צָרִי וּמִעֵט דְּבִשׁ
נִכְאֹת וְלֹט בְּטָנִים וְשִׁקְדִים: וַאֲמַר לְהוֹן יִשְׂרָאֵל אֲבוּהוֹן
אִם כֵּן הֵכָא דָא עֵיבִידוּ סִיבּוּ מִדְּמַשְׁבַּח בְּאַרְעָא בְּמַנִּיכוֹן
וְאוֹחִיתִי לְגַבְרָא תִקְרַבְתָּא זַעִיר קִטָּף וְזַעִיר דְּבִשׁ שְׁעָף
וּלְטוֹם בְּטָנִין וְשִׁגְדִין: יב וְכִסְפָּה מִשְׁנֶה קָחוּ בְיַדְכֶם
וְאֶת־הַכֶּסֶף הַמּוֹשֵׁב בְּפִי אֲמַתְחִיתֶם תְּשִׁיבוּ בְיַדְכֶם
אוּלִי מִשְׁנֶה הוּא: וְכִסְפָּה מִשְׁנֶה קָחוּ בְיַדְכֶם וְאֶת־הַכֶּסֶף
הַמּוֹשֵׁב בְּפִי אֲמַתְחִיתֶם תְּשִׁיבוּ בְיַדְכֶם אוּלִי מִשְׁנֶה הוּא:
וְכִסְפָּא עַל חַד תַּרְתִּין סִיבּוּ בְיַדְכוֹן וְיַת כִּסְפָּא דְּאִתּוֹתִב
בְּפּוֹם טוֹעֲנִיכוֹן תַּתִּיבוֹן בְּיַדְכוֹן מָאִים שְׁלוֹ הוּא: יג וְאֶת־
אֲחִיכֶם קָחוּ וְקוֹמוּ שׁוּבוּ אֶל־הָאִישׁ: וְאֶת־אֲחִיכֶם קָחוּ
וְקוֹמוּ שׁוּבוּ אֶל־הָאִישׁ: וְיַת אֲחִיכוֹן דְּבָרוּ וְקוֹמוּ תוֹבוּ לֹת
גְּבָרָא: יד וְאֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ וְשִׁלַּח
לָכֶם אֶת־אֲחִיכֶם אַחֵר וְאֶת־בְּנֵימִין וְאֲנִי בְּאִשְׁר שְׁכַלְתִּי
שְׁכַלְתִּי: וְאֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ וְשִׁלַּח
לָכֶם אֶת־אֲחִיכֶם אַחֵר וְאֶת־בְּנֵימִין וְאֲנִי בְּאִשְׁר שְׁכַלְתִּי
שְׁכַלְתִּי: וְאֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִין לְקַדָּם גְּבָרָא וְיִפְטֹר
לָכוֹן יַת אֲחִיכוֹן אֲחִרָנָא וְיַת בְּנֵימִין וְאָנָּה מָא דְּאִתְפַּלִּית
תְּכַלִּית: טו וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־הַמִּנְחָה הַזֹּאת וּמִשְׁנֶה־
כֶּסֶף לָקְחוּ בְיָדָם וְאֶת־בְּנֵימִין וְיִקְמוּ וַיֵּרְדּוּ מִצְרַיִם
וַיַּעֲמֵדּוּ לִפְנֵי יוֹסֵף: וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־הַמִּנְחָה הַזֹּאת
וּמִשְׁנֶה־כֶּסֶף לָקְחוּ בְיָדָם וְאֶת־בְּנֵימִין וְיִקְמוּ וַיֵּרְדּוּ מִצְרַיִם
וַיַּעֲמֵדּוּ לִפְנֵי יוֹסֵף: וַיִּסְבּוּ גְבָרָא יַת תִּקְרַבְתָּא הָדָא וְעַל
חַד תַּרְתִּין כִּסְפָּא נִסִּיבוּ בְיַדְהוֹן וַיִּדְבְּרוּ יַת בְּנֵימִין וְקָמוּ
וַיִּנְחֲתוּ לְמִצְרַיִם וְקָמוּ קָדָם יוֹסֵף:

שישי טו וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶתֶם אֶת־בְּנֵימִין וַיֹּאמֶר לְאִשְׁר
עַל־בֵּיתוֹ הֵבֵא אֶת־הָאֲנָשִׁים הַבָּיְתָה וּטְבַח טֶבֶח וְהָכֵן
כִּי אֲתִי וְאֶכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִהְרִים: וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶתֶם
אֶת־בְּנֵימִין וַיֹּאמֶר לְאִשְׁר עַל־בֵּיתוֹ הֵבֵא אֶת־הָאֲנָשִׁים
הַבָּיְתָה וּטְבַח טֶבֶח וְהָכֵן כִּי אֲתִי וְאֶכְלוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִהְרִים:
וַחֲזָא יוֹסֵף עֲמַהוֹן יַת בְּנֵימִין וַאֲמַר לְדִי מִמָּנָה עַל בֵּיתָה
אַעֲלִי יַת גְּבָרָא לְבֵיתָא וְנָכּוֹס נָכְסָתָא וְאֲתַקִּין אַרִי עֲמִי
יִכְלֹן גְּבָרָא בְּשִׁירוֹתָא: יז וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר
יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף: וַיַּעַשׂ
הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה
יוֹסֵף: וַעֲבַד גְּבָרָא כַּמָּא דִּי אָמַר יוֹסֵף וְאַעֲלִי גְבָרָא יַת
גְּבָרָא לְבֵית יוֹסֵף: יח וַיֵּרָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבֵאוּ בֵּית
יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל־דְּכֶר הַכֶּסֶף הַשֵּׁב בְּאֲמַתְחִיתֵנוּ
בְּתַחֲלָה אֲנַחְנוּ מוֹבָאִים לְהַתְגַּלֵּל עָלֵינוּ וְלַהֲתַנְפַּל
עָלֵינוּ וְלַקַּחַת אֲתָנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת־חֲמַרִּינוּ: וַיֵּרָאוּ
הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבֵאוּ בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל־דְּכֶר הַכֶּסֶף הַשֵּׁב
בְּאֲמַתְחִיתֵנוּ בְּתַחֲלָה אֲנַחְנוּ מוֹבָאִים לְהַתְגַּלֵּל עָלֵינוּ
וְלַהֲתַנְפַּל עָלֵינוּ וְלַקַּחַת אֲתָנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת־חֲמַרִּינוּ:
וַיַּחֲלִילוּ גְבָרָא אַרִי אֲתַעֲלִי לְבֵית יוֹסֵף וַאֲמַרְו עַל עֶסֶק
כִּסְפָּא דְּאִתּוֹתִב בְּטוֹעֲנָא בְּקַדְמִיתָא אֲנַחְנָא מִתַּעֲלִין
לְאֲתַרְבָּרָא עֲלָנָא וְלֹאֲתַסְתַּקַּפָּא עֲלָנָא וְלִמְקַנִּי יִתְנָא לְעַבְדִּין
וְלִמְדַבְּרִי יַת חֲמָרָא: יט וַיִּגְשׂוּ אֶל־הָאִישׁ אִשְׁר עַל־בֵּית
יוֹסֵף וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו פֶּתַח הַבָּיְתָה: וַיִּגְשׂוּ אֶל־הָאִישׁ אִשְׁר
עַל־בֵּית יוֹסֵף וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו פֶּתַח הַבָּיְתָה: וַקְרִיבוּ לֹת גְּבָרָא
דִּי מִמָּנָה עַל בֵּית יוֹסֵף וּמִלִּילוּ עִמָּה בְּתַרְע בֵּיתָא:
כ וַיֹּאמְרוּ כִּי אֲדִנִּי יָרַד יִרְדְּנוּ בְּתַחֲלָה לְשִׁבְרָאֲכֶל:
וַיֹּאמְרוּ כִּי אֲדִנִּי יָרַד יִרְדְּנוּ בְּתַחֲלָה לְשִׁבְרָאֲכֶל: וַאֲמַרְו
בְּכַעַר רַבּוּנִי מִיַּחַת נַחֲתָנָא בְּקַדְמִיתָא לְמַזְבֵּן עֵיבִירָא:
כא וַיְהִי כִּי־בָּאֵנוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ וְנִפְתַּחְתָּה אֶת־אֲמַתְחִיתֵנוּ
וְהִנֵּה כֶּסֶף־אִישׁ בְּפִי אֲמַתְחִיתָּ כִּסְפָּנוּ בְּמִשְׁקָלָּ וְנִשְׁבַּח
אֲתוּ בִּידְנוּ: וַיְהִי כִּי־בָּאֵנוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ וְנִפְתַּחְתָּה אֶת־
אֲמַתְחִיתֵנוּ וְהִנֵּה כֶּסֶף־אִישׁ בְּפִי אֲמַתְחִיתָּ כִּסְפָּנוּ בְּמִשְׁקָלָּ
וְנִשְׁבַּח אֲתוּ בִּידְנוּ: וְהִנֵּה כֶּסֶף־אִישׁ בְּפִי אֲמַתְחִיתָּ וְנִפְתַּחְתָּ
יַת טוֹעֲנָנָא וְהָא כֶּסֶף גְּבַר בְּפּוֹם טוֹעֲנָה כִּסְפָּנָא בְּמַתְקָלָה
וְאֲתִיבָנָא יַתָּה בִּידְנָא: כב וְכִסְפָּה אַחֵר הוֹרְדֵנוּ בִּידְנוּ
לְשִׁבְרָאֲכֶל לֹא יִדְעֵנוּ מִי־שֵׁם כִּסְפָּנוּ בְּאֲמַתְחִיתֵנוּ:

ית בנימין אחיה בר אמה ואמר הדין אחיכון זעירא די
 אמרתון לי ואמר מן קדם יי יתרחם עלך ברי:
 שביע ל וימחר יוסף כירנכמרו רחמיו אליהו ויבקש
 לבבות ויבא החדרה ויבך שמה: וימחר יוסף כירנכמרו
 רחמיו אליהו ויבקש לבבות ויבא החדרה ויבך שמה:
 ואוהי יוסף ארי אתגוללו רחמוהי על אחוהי ובקע
 למבכי ועל לאדרון בית משכבא ובכא תמן: לא וירחץ
 פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו לחם: וירחץ פניו ויצא
 ויתאפק ויאמר שימו לחם: ואסחי אפוהי ונקס ואתחסינ
 ואמר שויאו לחמא: לו וישעמו לו לבדו ולחם לבדם
 ולמצרים האכלים אתו לבדם כי לא יוכלון המצרים
 לאכל את העברים לחם פיתועבה הוא למצרים:
 וישעמו לו לבדו ולחם לבדם ולמצרים האכלים אתו לבדם
 כי לא יוכלון המצרים לאכל את העברים לחם פיתועבה
 הוא למצרים: ושויאו לה בלחודיהי ולהון בלחודיהון
 ולמצראי דאכלין עמה בלחודיהון ארי לא יכלין מצראי
 למיכל עם עבראי לחמא ארי בעידא דמצראי דחלין לה
 עבראי אכלין: לו וישבו לפניו הבכר בבכרתו והצעיר
 בצערתו ויתמחו האנשים איש אל רעהו: וישבו לפניו
 הבכר בבכרתו והצעיר בצערתו ויתמחו האנשים איש
 אל רעהו: ואסחרו קדמוהי ובא פרביתה וזעירא
 פזערוהו ותמחו גבראי גבר לחברה: לו וישא משאת
 מאת פניו אלהם ותרב משאת בנימן ממשאת פלם
 חמש ידות וישתו וישכרו עמו: וישא משאת מאת פניו
 אלהם ותרב משאת בנימן ממשאת פלם חמש ידות
 וישתו וישכרו עמו: ונטל חלקין מן קדמוהי לקדמיהון
 וסגי חלקא דבנימן מחלקי דכלהון חמשא חלקין ושתיו
 ויריוא עמה: א ויצו את אשר עלי ביתו לאמור מלא
 את אמתחת האנשים אכל כאשר יוכלון שאת ושם
 כסף איש בפי אמתחתו: ויצו את אשר עלי ביתו לאמור
 מלא את אמתחת האנשים אכל כאשר יוכלון שאת ושם
 כסף איש בפי אמתחתו: ופקיד ית די ממנא על ביתה
 למימר מלי ית טעני גבראי עיבורא כמה די יכלין
 למטלי ושוי כסף גבר בפום טוענה: ב ואת גביעי גביע
 הפספס תשים בפי אמתחת הקמון ואת כסף שכרו
 ויעש בדבר יוסף אשר דבר: ואת גביעי גביע הפספס

וכסף אחר הורדנו בידנו לשבראכל לא ידענו מישם
 כספנו באמתחתינו: וכסף אחרנא אחיתנא בידנא
 למזבן עיבורא לא ידענא מן שוי כספנא בטוענא:
 כ ויאמר שלום לכם אליהו ואלהיכם ואלהי
 אביכם נתן לכם מטמון באמתחתים כסף כסף כסף
 אלי ויצא אלהם את שמעון: ויאמר שלום לכם
 אליהו ואלהיכם ואלהי אביכם נתן לכם מטמון
 באמתחתים כסף כסף כסף אלי ויצא אלהם את שמעון:
 ואמר שלם לכו לא תדחלון אלהכון ואלהא דאכוכון
 זהב לכו סמא בטועניכון כסף כסף אמתא ולתי ואפיק
 לתהון ית שמעון: כ ויבא האיש את האנשים ביתה וימחר
 יוסף ויתן מים וירחצו ורגליהם ויתן מספוא
 לחמריהם: ויבא האיש את האנשים ביתה וימחר
 מים וירחצו ורגליהם ויתן מספוא לחמריהם: ואעיל גברא
 ית גברא לבית יוסף ויהב מצי ואסחו רגליהון ויהב
 כסתא לחמריהון: כ ויכינו את המנחה ערבוא יוסף
 בצחרים כי שמעו בישם ואכלו לחם: ויכינו את
 המנחה ערבוא יוסף בצחרים כי שמעו בישם ואכלו
 לחם: ואתקינו ית תקרבתא עד דעל יוסף בשירותא ארי
 שמעו ארי תמן יכלין לחמא: כ ויבא יוסף הפיתה
 ויביאו לו את המנחה אשר בידם הפיתה וישתחוו לו
 ארצה: ויבא יוסף הפיתה ויביאו לו את המנחה אשר
 בידם הפיתה וישתחוו לו ארצה: ועל יוסף לביתא
 ואיתיוא לה ית תקרבתא די בידיהון לביתא וסגידו לה
 לארצה: כ וישאל להם לשלום ויאמר השלום אביכם
 הוקן אשר אמרתם העודנו חי: וישאל להם לשלום
 ויאמר השלום אביכם הוקן אשר אמרתם העודנו חי:
 וישאל להון לשלם ואמר השלם אכוכון סכא די אמרתון
 העד דען קים: כ ויאמרו שלום לעבדך לאבינו עודנו
 חי ויקרו וישתחוו: ויאמרו שלום לעבדך לאבינו עודנו
 חי ויקרו וישתחוו: ואמרו שלם לעבדך לאבנא עד דען
 קים ויכדעו וסגידו: כ וישא עיניו וירא את בנימין
 אחיו בן אמו ויאמר הוה אחיכם הקמון אשר אמרתם
 אלי ויאמר אלהים יחנך בני: וישא עיניו וירא
 את בנימין אחיו בן אמו ויאמר הוה אחיכם הקמון אשר
 אמרתם אלי ויאמר אלהים יחנך בני: וזקף עינוהי וחדא

תשים בפל' אמתחת הקטן ואת כסף שכרו ויעש כדבר יוסף אשר דבר: ונת קלידי קלידא דכספא תשוי בפום טוענא דזעירא ונת כסף זבינוהי ועבד כפתגמא דיוסף די מליל: ג. חבקר אור והאנשים שלחו המה וחמריהם: חבקר אור והאנשים שלחו המה וחמריהם: צפרא נהר וגבריא אתפשונו אנו וחמריהו: ד. הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדף אחרי האנשים והשגתם ואמרת אליהם למה שלמתם רעה תחת טובה: הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדף אחרי האנשים והשגתם ואמרת אליהם למה שלמתם רעה תחת טובה: אנו נפקי מן קרמא לא ארחיקו ויוסף אמר לדי ממנא על ביתה קום רדף בטר גבריא ומדבקנו ותימר להון למה אשלמתון בישא חלף טבתא: ה. הלוא זה אשר ישטה אדני בו והוא נחש ונחש בו הרעתם אשר עשיתם: הלוא זה אשר ישטה אדני בו והוא נחש ונחש בו הרעתם אשר עשיתם: הלא דין דשתי רבוני בה והוא כדקא מדבק בה אבקשתון די עבדתון: ו. וישגם וידבר אליהם את הדברים האלה: וישגם וידבר אליהם את הדברים האלה: ואדבקנו ומליל עמהו נת פתגמא האלין: ז. ויאמרו אליו למה ידבר אדני בדברים האלה חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה: ויאמרו אליו למה ידבר אדני בדברים האלה חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה: ויאמרו לה למה ימלל רבוני כפתגמא האלין חס לעבדיך מלמעבר כפתגמא הדין: ח. הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו אליו מארץ כנען ואיד נגנב מבית אדניך כסף או זהב: הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו אליו מארץ כנען ואיד נגנב מבית אדניך כסף או זהב: הא כספא די אשכחנא בפום טוענא אחיכנוהי לך מארעא דכנען ואכדין נגנוב מבית רבוני כספא או דהבא (מגין דכסף או מגין דזהב): ט. ואשר ימצא אתו מעבדיך ומת וגם אנחנו נהיה לאדני לעבדים: אשר ימצא אתו מעבדיך ומת וגם אנחנו נהיה לאדני לעבדים: די ישתבח עמה מעבדיך ומית ואף אנחנו נהי לרבוני לעבדין: י. ויאמר גם עתה כדברכם כן הוא

אשר ימצא אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקים: ויאמר גם עתה כדברכם כן הוא אשר ימצא אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקים: ואמר אף כען כפתגמיכון כן הוא די ישתבח עמה יהי לי עבדא ואתון תהון ופאין: יא. וימחרו ויורדו איש את אמתחתו ארצה ויפתחו איש אמתחתו: וימחרו ויורדו איש את אמתחתו ארצה ויפתחו איש אמתחתו: ואחריא ונחיתא גבר ית טוענא לארעא ופתחו גבר טוענא: יב. ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הנביע באמתחת בנימן: ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הנביע באמתחת בנימן: וכל ברבא שרי ובזעירא שצי ואשתבח קלידא בטוענא דבנימן: ג. ויכרעו שמלתם ויעמסו איש על חמרו וישבו העירה: ויכרעו שמלתם ויעמסו איש על חמרו וישבו העירה: ובזעירא לבושיהון ורמו גבר על חמרה ורמו לקרמא: ד. ויבא יהודה ואחיו ביתה יוסף והוא עורנו שם ויפלו לפניו ארצה: ויבא יהודה ואחיו ביתה יוסף והוא עורנו שם ויפלו לפניו ארצה: ועל יהודה ואחיוהי לבית יוסף והוא עד כען תמן ויפלו קדמוהי לארעא:

מפסיר טו ויאמר להם יוסף מה המעשה הזה אשר עשיתם הלא ידעתם כן נחש ונחש איש אשר כמני: ויאמר להם יוסף מה המעשה הזה אשר עשיתם הלא ידעתם כן נחש ונחש איש אשר כמני: ואמר להון יוסף מה עבדא הדין די עבדתון הלא ידעתון ארי כדקא מדבק גברא די כותי: טו. ויאמר יהודה מה נאמר לאדני מה נדבר ומה נצטדק האלהים מצא את ענין עבדיך הננו עבדים לאדני גם אנחנו גם אשר נמצא הנביע בידו: ויאמר יהודה מה נאמר לאדני מה נצטדק האלהים מצא את ענין עבדיך הננו עבדים לאדני גם אנחנו גם אשר נמצא הנביע בידו: ואמר יהודה מה גימר לרבוני מה נמלל ומה נזיז מן קדם יי אשתבח ית חוכא בעבדיך הא אנחנו עבדין לרבוני אף אנחנו אף דאשתבח קלידא בידה: יז. ויאמר חלילה לי מעשות זאת האיש אשר נמצא הנביע בידו הוא יהיה לי עבד ואתם עלו לשלום אליאביכם: ויאמר חלילה לי מעשות זאת האיש אשר נמצא הנביע בידו

הוא יהיה לי עֶבֶד וְאַתֶּם עָלוּ לְשָׁלוֹם אֶל־אֲבִיכֶם: וְאָמַר חס לי מִלְּמַעַבְדָּךְ דָּא גִבְרָא דִּי לְשִׁתְכַח קְלִידָא בִּידָהּ הוּא יְהִי לי עֶבֶדָא וְאַתּוֹן סְקוּ לְשָׁלָם לוֹת אֲבוּכוֹן: ס ס ס קמ"ו פסוקים, יחזקיה"ו סימן, אמציה"ה סימן, יהי"ה ל"י עב"ר סימן.

הפטרה לשבת חנוכה בזכריה פרק ב

ב י רָנִי וְשִׂמְחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִנֵּנִי־בָא וְשִׁכְנִיתִי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־יְהוָה: **ט** וְנָלוּ גוֹלִים רַבִּים אֶל־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם וְשִׁכְנִיתִי בְּתוֹכְךָ וְדַעַת כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ: **טו** וְנָחַל יְהוָה אֶת־יְהוּדָה חֲלָקוֹ עַל־אֲדָמַת הַקָּדָשׁ וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָיִם: **יז** הֵם כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי גֵעוּר מִמַּעוֹן קָדְשׁוֹ: **יח** « וַיֵּרָאֵנִי אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מִלְאָךְ יְהוָה וְהַשְׁמָן עֹמֵד עַל־מִינּוֹ לְשִׁמּוֹ: **יט** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשְׁמָן יְגַעַר יְהוָה בְּךָ הַשְׁמָן וַיִּגַּעַר יְהוָה בְּךָ הַבָּחַר בִּירוּשָׁלָיִם הֲלוֹא זֶה אֹד מִצֵּל מֵאֵשׁ: **כ** וַיְהוֹשֻׁעַ הָיָה לְבָשׁ בְּגָדִים צֹאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמִּלְאָךְ: **כא** וַיִּגַּעַר וַיֹּאמֶר אֶל־הַעֲמֻדִים לִפְנֵי לֵאמֹר הִסְרִי הַבְּגָדִים הַצֵּאִים מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֵאָה הַעֲבַרְתִּי מֵעָלַיְךָ עֹנֶה וְהַלְבַּשׁ אֶתְךָ מַחֲלָצוֹת: **כב** וַאֲמַר יְשִׁימוּ צִנִּיף טְהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיְשִׁימוּ הַצִּנִּיף הַטְּהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבִּשׁוּהוּ בְּגָדִים וּמִלְאָךְ יְהוָה עֹמֵד: **כג** וַיַּעַר מִלְאָךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: **כד** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־בְּדַרְכֵי תִלְךָ וְאִם־אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמָר וְגַם־אֶתְּךָ תִּדְּרִן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמָר אֶת־חֻצְרִי וְנָתַתִּי לְךָ מוֹלָכִים בֵּין הָעַמֻּדִים הָאֵלֶּה: **כה** שְׁמַע־נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶתְּךָ וְרַעֲיֶה הַיֹּשְׁבִים לִפְנֶיךָ כִּי־אֲנִשִּׁי מוֹפֶת הִמָּה כִּי־הִנֵּנִי מְבִיא אֶת־עֲבֹדְךָ צִמָּח: **כו** כִּי הִנֵּה הָאֵכָן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־אֵכָן אַחַת שְׁבַע עֵינַיִם הִנֵּנִי מִפְתַּח פֶּתַח נֶאֱמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּמִשְׁתִּי אֶת־עֵינֵי הָאֶרֶץ־הַזֵּאת בַּיּוֹם אֶחָד: **כז** בַּיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר יְהוָה צְבָאוֹת תִּקְרָאוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶל־תַּחַת גֹּפֶן וְאֶל־תַּחַת תְּאֵנָה: **כח** « וַיָּשֶׁב הַמִּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיַּעֲרֵנִי בְּאֵשׁ אֲשֶׁר־יַעֲוֹר מִשְׁנָתִי: **כט** וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֵאָה כְּתִיב וַיֹּאמֶר קְרִי וַאֲמַר רֵאִיתִי וְהִנֵּה מְנוּרָתִי זָהָב כְּלָה וְנִלְהָ עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נִרְתִּיהָ עָלֶיהָ שְׁבַע וְשִׁבְעָה מוֹצָקוֹת לְנֹרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ: **ל** וְשִׁנַּיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִימִין הַנִּלְהָ וְאֶחָד עַל־שְׂמאלָהּ: **לא** וַאֲנִי וַאֲמַר אֶל־הַמִּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי לֵאמֹר מַה־אֵלֶּה אֲדֹנִי: **לב** וַיַּעַן הַמִּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מַה־תִּקְהָה אֵלֶּה וַאֲמַר לֹא אֲדֹנִי: **לג** וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר זֶה דִּבְרֵי־יְהוָה אֶל־זִרְבָּבֶל לֵאמֹר לֹא כִחַל וְלֹא כִכָּח כִּי אִם־בְּרוּחִי אֶמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **לד** מִי־אַתָּה הִרֵּה־הַגָּדוֹל לִפְנֵי זִרְבָּבֶל לְמִישׁוֹר וְהוֹצִיא אֶת־הָאֵכָן הָרֹאשָׁה תְּשֹׂאוֹת תָּן חֵן לָהּ:

רק לקריאה בציבור **10** « כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֶדֶם רִגְלִי אֵיזָה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ־לִי וְאֵיזָה מְקוֹם מְנוּחָתִי: **יא** וְהָיָה מִדִּי־חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי־שָׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה: **יב** וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בַּפְּגָרִי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאֲשֶׁם לֹא תִכָּפֶה וְהָיוּ דִרְאוֹן לְכָל־בָּשָׂר: **יג** וְהָיָה מִדִּי־חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי־שָׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה: שְׂמוּאֵל א פרק כ י וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְהוֹנָתָן מִתֵּר חֲדָשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפְקֵד מוֹשְׁבֶךָ: **יד** וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לָדוֹר לָךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה: **טו** בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֵרַעֲךָ עַד־עוֹלָם:

הפטרת מקץ לשנים מקרא ואחד תרגום במלכים א פרק ג

טו וַיִּקֶץ שְׁלֹמֹה וַהֲנֵה חֵלֹם וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַיִם וַיַּעֲמֹד | לִפְנֵי | אַרְוֹן בְּרִית־אֲדֹנָי וַיַּעַל עֹלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל־עַבְדָּיו: טז אִזּוּ תִבְאֶנָּה שְׁתֵּים נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמִדְנָה לִפְנָיו: יז וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאֶחָת כִּי אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יָשְׁבַת בְּבֵית אֶחָד וְאֶלֶךְ עִמָּה בְּבֵית: יח וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת וַאֲנִי וַיְחַדּוּ אִין־זֶר אֶתְנֵי בְּבֵית זֹלָתִי שְׁתֵּים־אֲנַחְנוּ בְּבֵית: יט וַיָּמָת בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לֵילָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עִלָּיו: כ וַתִּקֶּם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנֵי מֶאֱצִלִּי וַתִּמָּתֵךְ יִשְׁנָה וַתִּשְׁכַּבְהוּ בַּחֲקִיקָה וַתִּתֵּן בָּנָהּ הַמֵּת הַשְּׂכִיבָה בַּחֲקִיקָה: כא וַאֲקָם בְּבֶקֶר לְהִינִיק אֶת־בְּנֵי וַהֲנֵה־מָת וַתִּבְּנוּן אֵלָיו בְּבֶקֶר וַהֲנֵה לֹא־הָיָה בְּנֵי אֲשֶׁר יָלְדָתִי: כב וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאֶחָת לֹא כִּי בְנֵי הָחַי וּבְנֵי הַמֵּת וְזֹאת אִמָּרְתָּ לֹא כִּי בְנֵי הַמֵּת וּבְנֵי הָחַי וַתִּדְּבַרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: כג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְזֹאת אִמָּרְתָּ וְהַבְנֵי הָחַי וּבְנֵי הַמֵּת וְזֹאת אִמָּרְתָּ לֹא כִּי בְנֵי הַמֵּת וּבְנֵי הָחַי וַתִּבְּנוּן אֵלָיו בְּבֶקֶר וַהֲנֵה לֹא־הָיָה בְּנֵי אֲשֶׁר יָלְדָתִי וַתִּמָּתֵךְ יִשְׁנָה וַתִּשְׁכַּבְהוּ בַּחֲקִיקָה וַתִּתֵּן בָּנָהּ הַמֵּת הַשְּׂכִיבָה בַּחֲקִיקָה: כד וַיֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאֶחָת לֹא כִּי בְנֵי הַמֵּת וּבְנֵי הָחַי וַתִּבְּנוּן אֵלָיו בְּבֶקֶר וַהֲנֵה לֹא־הָיָה בְּנֵי אֲשֶׁר יָלְדָתִי וַתִּמָּתֵךְ יִשְׁנָה וַתִּשְׁכַּבְהוּ בַּחֲקִיקָה וַתִּתֵּן בָּנָהּ הַמֵּת הַשְּׂכִיבָה בַּחֲקִיקָה: כה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי לְשָׁנִים וְהַיֶּלֶד הַמֵּת לְאֶחָת וְאֶת־הַחַי לְאֶחָת: כו וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בָּנָהּ הָחַי אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בָּנָהּ וַתֹּאמֶר | כִּי אֲדֹנִי תִגְדֹּלֶה אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי וְהַמֵּת אֶל־תִּמְוֶתָהּ וְזֹאת אִמָּרְתָּ גַּם־לִי גִזְרוּ: כז וַיֵּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תִּגְדֹּלֶה אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי וְהַמֵּת לֹא תִמְוֶתָהּ הִיא אִמּוֹ: כח וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיֵּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חֲכָמָת אֱלֹהִים בִּקְרָבָו לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט: כט א וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־בְּלִישְׁרָאֵל:

הפטרה לשבת ר"ח לשמו"ת

בישעיהו פרק טו

סו א כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הַדָּם רִגְלִי אֵירוֹה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּלִי וְאֵירוֹה מְקוֹם מְנוּחָתִי: כ וַתִּתֵּן־כָּל־אֱלֹהֵי יְדֵי עֲשֻׁתָּהּ וַיְהִי כָל־אֱלֹהֵי נְאֻם־יְהוָה וְאֵלֵיהֶם אֲבִיט אֶל־עֵנִי וַיִּכְבְּדוּרֵם וַתִּרְדּוּ עַל־דְּבָרִי: כא שֹׁחַט הַשּׁוֹר מִפֶּת־אֵישׁ וּזְבַח הַשֶּׁה עֹרָה כָּלֶב מַעֲלָה מִנְחָה דִּם־חֹזִיר מִזְבִּיחַ לִבְנֵה מִכְבָּד אֹן גַּם־הַמֶּלֶךְ בַּחֲרוּ בְּדֹרְכֵיהֶם וּבִשְׁקֻצֵיהֶם נִפְשָׁם חֲפָצָה: כב גַּם־אֲנִי אֲבַחֵר בַּתַּעֲלִילֵיהֶם וּמְנוּחָתָם אֲבִיט לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עֹנָה דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי וּבְאֲזָן לֹא־חֲפָצָתִי בַּחֲרוּ: כג שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל־דְּבָרוֹ אֲמָרוּ אֲחִיכֶם שְׁנֹאִיכֶם מְנַדִּיכֶם לִמְעַן שָׁמִי וּכְפַד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׁמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ: כד וְקוֹל שְׁאוֹן מַעִיר קוֹל מְהִיכַל קוֹל יְהוָה מִשְׁלֵם גְּמוּלָה לְאֹיְבָיו: כה וּבְטָרֵם תִּחִיל יִלְדָה בְטָרֵם יָבֹא חֶבֶל לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר: כו מִי־שָׁמַע כֹּזֶת מִי רָאָה כֹּזֶת הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יִוֹלֵד גּוֹי פֶּעַם אֶחָת כִּי־חִלָּה גַּם־יִלְדָה צִיּוֹן אֶת־בָּנֶיהָ: כז הֲאֵנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה אִם־אֲנִי הַמּוֹלִיד וַעֲצַרְתִּי אֲמַר אֱלֹהִיד: כח שָׁמַח וְאֶת־יְרוּשָׁלַם וּגְלוֹ כֹה כָל־אֲהַבֶּיהָ שִׁישׁוּ אֶתָּה מִשׁוּשׁ כָּל־הַמִּתְאֲבָלִים עֲלֶיהָ: כט לִמְעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשֵּׁד תִּנְחַמְתֶּה לִמְעַן תִּמְצֹו וְהַתַּעֲנִנְתֶּם מִצִּוַי כְּבוֹדָהּ: לו כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹחֵת־אֲלֵיהָ כְּנֶהֱרַ שְׁלֹם וּכְנַחַל שׁוֹמֵר כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקָתָם עַל־צַד תִּנְשָׂאוּ וְעַל־בְּרָכִים תִּשְׁעֲשַׁעוּ: לז כֹּה־אֵשׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תִּנְחַמְנוּ בָּן אֲנֹכִי אֲנַחֲמָכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמְנוּ: לח וְיִרְאִיתֶם וַיֵּשֶׁשׁ לְבָבְכֶם וַעֲצֻמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יְדִי־יְהוָה אֶת־עַבְדָּיו וְעַם אֶת־אֹיְבָיו: לט כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבֹא וְכִסּוּפָה מִרְפַּבְתָּיו לְהִשָּׁב בַּחֲמָה אֲפֹ וַיַּעֲרָתוּ בְּלִבְיָאֵשׁ: לו כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבַחֲרָבוֹ אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חָלָל יְהוָה: לו הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַנְּגוֹת אַחֵר אַחַת בְּתוֹךְ אֲכָלִי בָשָׂר הַחֹזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבֵר יַחַד וְסֹפֹ נְאֻם־יְהוָה: לו וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמִחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאֵה לִקְבֹץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשִׁנּוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי: לו וְשָׁמַח בָּהֶם אוֹת וּשְׁלַחְתִּי מִתָּהּ | פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תִּרְשִׁישׁ פּוֹל וְלֹד מִשְׁכִּי קֶשֶׁת תִּבֵּל וַיִּין הָאִיִּם הַרְחִיקוּ אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שְׁמִיעִי וְלֹא־דָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם: לו וְהִבְיֹאוּ אֶת־כָּל־אֲחִיכֶם | מִכָּל־הַגּוֹיִם | מִנְחָה | לַיהוָה בְּסוּסִים וּבְרֶכֶב וּבַצִּיּוֹם וּבַפָּרָדִים וּבַפְּרָכִיּוֹת עַל תֵּר קִדְשֵׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּה־אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכָל־מָהוֹר בֵּית יְהוָה: לו וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לְכַהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר יְהוָה: לו כִּי כֹה־אֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לִפְנֵי נְאֻם־יְהוָה בֶּן יַעֲמֹד וְרַעְכָם וּשְׂמֵכָם: לו וְהָיָה מִדִּי־חֲדָשׁ בְּחִדְשׁוֹ וּמִדִּי־שָׁבַת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה: לו וַיִּצְאוּ וְרָאוּ בַּפְּגָרִי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים כִּי כִּי תוֹלַעֲתָם לֹא תָמוּת וְאֲשֶׁם לֹא תִכָּפֵּה וְהָיָה דְּרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר: לו וְהָיָה מִדִּי־חֲדָשׁ בְּחִדְשׁוֹ וּמִדִּי־שָׁבַת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה:

הפטרה לערב ראש חודש לשמו"ת

שמואל א פרק כ

וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְהוֹנָתָן מִחֵר חֹדֶשׁ וּנְפַקְדָתָּ כִּי יִפְקֹד מוֹשֶׁבֶד: י וַשְּׁלֶשֶׁת תֵּרֵד מֵאֵד וּבֹאֲתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בַּיּוֹם הַמַּעֲשִׂיָּה וַיִּשְׁכַּבְתָּ אֵצֶל הָאֶבֶן הָאֵזוֹל: כ וַאֲנִי שְׁלֶשֶׁת הַחֲצִיִּים צָדָה אוֹרֶה לְשַׁלְחִילִי לְמַטְרָה: כא וְהִנֵּה אֶשְׁלַח אֶת־הַנָּעַר לָךְ מֵצֵא אֶת־הַחֲצִיִּים אִם־אִמְרָ אִמְרָ לְנָעַר הִנֵּה הַחֲצִיִּים א מִמֶּנּוּ וְהִנֵּה קָחְנוּ א וְכֹאֶה כִּי־שְׁלוֹם לָךְ וְאִין דָּבָר חִי־יְהוּה: כב וְאִם־כֹּה אִמְרָ לְעֹלָם הִנֵּה הַחֲצִיִּים מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה לָךְ כִּי שְׁלַחְךָ יְהוּה: כג וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוּה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד־עוֹלָם: כד וַיִּסְתַּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ אֶל־הַלְחָם לֵאכּוֹל: כה וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשָׁבָו כַּפָּעַם א כַּפָּעַם אֶל־מוֹשָׁב הַקִּיֹּר וַיָּקֶם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אֲבִנָּר מֵצֵד שְׂאוֹל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד: כו וְלֹא־דָבָר שְׂאוֹל מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אִמְרָ מִקְרָה הוּא בְּלִתי מְהוּר הוּא כִּי־לֹא מְהוּר: כז וַיְהִי מִמַּחֲרַת הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנֹו מִדּוֹעַ לֹא־כָא כִּי־יֵשִׁי גִם־חֶמְדוֹל גִּם־חַיִּים אֶל־הַלְחָם: כח וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׂאוֹל נִשְׂאֵל נִשְׂאֵל דָּוִד מַעֲמָדִי עַד־בֵּית לָחֶם: כט וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי וְכֹו מִשְׁפָּחָה לָנוּ כְּעִיר וְהוּא צִוְּה־לִּי אֲחִי וְעָתָה אִם־מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת־אֲחִי עַל־כֵּן לֹא־כָא אֶל־שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ: לו וַיַּחֲרִי־אֵף שְׂאוֹל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנֵי־נָעוֹת הַמַּרְדּוֹת הֵלֹא יִדְעָתִי כִּי־בָחַר אֶתָּה לְבִן־יֵשִׁי לְכַשְׁתָּךְ וּלְבָשֶׁת עֶרְוַת אִמְךָ: לא כִּי כָל־חַיִּים אֲשֶׁר בִּן־יֵשִׁי חֵי עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ וְעָתָה שְׁלַח וְקַח אֶתָּה אֵלַי כִּי בְנֵי־מוֹת הוּא: לב וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׂאוֹל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוֹמֶת מִה עָשָׂה: לד וַיִּטֵּל שְׂאוֹל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹת וַיִּדַּע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הוּא מַעַם אָבִיו לְהַמּוֹת אֶת־דָּוִד: לה וַיָּקֶם יְהוֹנָתָן מַעַם הַשְּׁלַחַן בַּחֲרִי־אֵף וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לָחֶם כִּי נַעֲצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: לו וַיְהִי כִּבְרָךְ וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָמָן עִמּוֹ: לו וַיֹּאמֶר לְנָעַר רֵץ מֵצֵא נָא אֶת־הַחֲצִיִּים אֲשֶׁר אֲנִכִּי מוֹרֶה הַנָּעַר רֵץ וְהוּא־יִרְהַ הַחֲצִי לְהַעֲבֹר: לו וַיָּבֵא הַנָּעַר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יְרַה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר וַיִּקְרָא אַחֲרֵי יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר מְהִרָה חוֹשָׁה אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלְקֹט נָעַר יְהוֹנָתָן אֶת־הַחֲצִיִּים וַיָּבֵא אֶל־אֲדָנָיו: לו וְהַנָּעַר לֹא־יָדַע מְאוּמָה אֵךְ יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: מז וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כָּלָיו אֶל־הַנָּעַר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ הִבִּיא הָעִיר: מא הַנָּעַר כָּא וְדָוִד קָם מֵאֵצֶל הַגִּבְעָה וַיִּפֹּל לְאַפּוֹ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשְׁקוּ א אִישׁ אֶת־רַעְיוֹ וַיִּכְבּוּ אִישׁ אֶת־רַעְיוֹ עַד־דָּוִד הַגִּדְלִי: מב וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לָךְ לְשְׁלוֹם אֲשֶׁר נִשְׁפָּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנִי־נָו בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה א בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זָרְעִי וּבֵין זָרְעֶךָ עַד־עוֹלָם:

לזכות אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעני ע"ה דייטש